

„Tudj, hogy tehess!”

Összefoglaló kvalitatív elemzés a médiamonitring eredményei alapján

2008. november 15. – december 15.

2009. március 20. – április 20.

2009. október 15. – november 5.

2010. szeptember 15. – november 15.

Készítették:

Szekfü András

Lökkös Attila

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3.
Bevezető	5.
1. A víz téma	8.
2. A magyar EU elnökség témája	13.
3. A nemzetközi fejlesztés témája	17.
4. Civil szervezetek megjelenése	23.
5. Segély vagy fejlesztés? Civil szemmel	40.
6. A vidéki média aktivitása témáinkban	44.
Módszertani háttér	48.

Vezetői összefoglaló

Feladatunk három témakör média-megjelenéseinek kvalitatív elemzése volt, az Observer Kft. által szállított médiamonitoring adatai alapján. *A három vizsgált téma: nemzetközi fejlesztés, (magyar) EU elnökség, víz.* Külön megfigyelési szempontként elemeztük a civil szervezetek megjelenését, mindhárom témában.

A *magyar EU elnökség* médiamegjelenését több tényező is segítette: az EU elnökség fontossága, protokolláris súlya, a fokozódó aktualitás, az MTI figyelme és a Külügyminisztérium sajtószervező munkája. A kezdeti alacsony szint és lassú növekedés után meredek emelkedést vártunk. Ez be is következett, kivéve a 2009. tavaszi hónapot. Feltételezhető, hogy a csökkenés a nagy médiafigyelmet kiváltó belpolitikai fejleményekkel (miniszterelnökváltás) magyarázható. Az elnökség médiamegjelenéseiben néhány alaptípust figyeltünk meg: az egyszerű említést bármely (más) témájú cikkben, a szereplő politikai célját alátámasztó hivatkozást, valamint az érdemi cikkeket, elemzéseket. 2011-hez közeledve nőtt az érdemi cikkek száma, de arányuk nem, mivel az összes megjelenés száma is megugrott. A bemutatás gyenge pontja az emberi oldal érzékeltetése, így a bulvármédia kevés fogódzót talál az elnökségi munka bemutatásához.

A *víz téma* a vizsgált hónapokban átlagosan mintegy 15-ször bukkant fel a médiában, ez inkább kevés a többi témával összehasonlítva. A nagy globális víz-témák vezető orgánumokban színvonalas, sokoldalú tárgyalást kaptak. Egyaránt találtunk hazai szerzőktől való és külföldi forrásból (jellemzően webportálról) átvett tartalmú anyagokat. Az a konfliktus (Pécsi Vízmű), amelyre rátelepedett a hazai helyi politika, a sajtóban is csak pártpolitikai csetepatéként jelent meg és nélkülözte a lényegibb összefüggéseket. Előnyös volt a víz téma kapcsolódása a fejlesztéshez, illetve eseményekhez (Víz Világnapja), vitatémákhoz (klímaváltozás).

A *nemzetközi fejlesztés* téma komoly médiafigyelmet élvez (átlagosan 23 megjelenés a vizsgált hónapokban). Azonban a megjelenések száma nagy ingadozásokat is

mutat, ezen a rendszeres médiamunka enyhíthet. Fokozták a médiafigyelmet a hivatalos rendezvények, valamint a nemzetközi és hazai intézmények, szervezetek szereplése, nyilvánosságmunkája is. A megjelenő publikációk színvonala egyenetlen, azaz hasznos lehet minden törekvés, mely ezen a területen az újságírói munka segítésére, az újságírók továbbképzésére irányul.

A *civil szervezetek* megjelenési aránya alacsony a hírek mennyiségéhez és a hírekben megjelenő állami, önkormányzati, vállalati szereplők számához viszonyítva is. A civilek megjelenése pozitív: az esetek többségében proaktív, kezdeményező szerepben tűnnek fel, mint projektgazdák, mint egy-egy program megvalósítói. A magyar megjelenések többségében egyházi alapítású vagy kötődésű segélyszervezetek szerepelnek. Az adománygyűjtés-osztás területén ezek eleve felülreprezentáltak Magyarországon.

Az on-line média túlsúlya egyre jobban látható általában véve is, és civil szemüvegen át is: civilek ritkábban jelennek meg a nyomtatott sajtóban, elektronikus médiában, és gyakrabban valamelyik on-line újság, tartalom-szolgáltató oldalán. Nem találtunk különbségeket a médiumok civilek iránti érzékenysége tekintetében. Jelentős a szórás: egyetlen médium, hírforrás sem emelkedik ki a civil hírek alapján. A hírek kiválasztásában a jelek szerint ez a szempont nem játszik szerepet.

Bevezető

Feladatunk három témakör média-megjelenéseinek kvalitatív elemzése volt, az Observer Kft. által szállított médiamonitoring adatai alapján. A három figyelt téma: nemzetközi fejlesztés, (magyar) EU-elnökség, víz. (Utóbbi elsősorban a vízhez való hozzájutás joga és a vízprivatizáció szempontjából.) A projekt jellegére tekintettel mindhárom témakör elemzésekor különös figyelmet fordítottunk a civil társadalom és szervezetei megjelenésére, ezt a szempontot külön elemeztük is. A monitoring az első szakaszban 2008. őszén egy hónapot fogott át, a második szakaszban 2009. tavaszára (egy hónap) és őszére (egy hónap), valamint 2010. őszére (két hónap) terjedt ki. Jelen zárótanulmányunk tartalmazza 2008. őszi elemzését is, tehát áttekintjük a teljes vizsgálati periódust.

Első elemzésünkben megállapítottuk, hogy a vizsgált időszak (2008 őszi hónapja) a téma szempontjából meglehetősen eseménytelen volt, tehát valóban afféle átlagos négy hétnek tekinthető. Most második (és záró) elemzésünkben mód nyílik egy összehasonlításra a vizsgált öt hónap megjelenési tendenciái között. Bár megbízásunk kvalitatív elemzésre szól, nagy vonalakban érdemes számszerűen is áttekinteni a megjelenéseket. A táblázat oszlop-adatait nem lehet vízszintesen összegezni, mivel egy-egy megjelenés több kategóriában is szerepelhetett.

Megjegyzés: a táblázatokban összehasonlítási céllal feltűntettük a nemzetközi segélyezés téma előfordulásait is, azonban ezek elemzése nem volt feladatunk.

1. táblázat: Médiamegjelenések száma, témakörönként és vizsgált időszakonként

Megjelenések száma				
	M. Eu elnökség	Víz	Nemzetközi fejlesztés	Nemzetközi segély
2008 ősz	23	5	16	8
2009 tavasz	11	21	2	74
2009 ősz	33	17	16	33
2010 ősz 1.	175	24	61	92
2010 ősz 2.	574	10	24	154

A táblázat számsorai olyan ingadozásokat mutatnak, amelyek értelmezésre szorulnak. A magyar EU-elnökséggel foglalkozó írásoknál várható volt, hogy a kezdeti alacsony szint és lassú növekedés után az elnökséget megelőző időszakban meredek emelkedést fogunk tapasztalni. Ez meg is történt, kivéve a 2009. tavaszi hónapot, amikor a megjelenések száma 2008 őszéhez képest felére csökkent. Magyarozatként vessünk egy pillantást a politikai eseményekre. Megfigyelési periódusunk március 20. és április 20. közé esett. 2009. március 21-én jelentette be Gyurcsány Ferenc miniszterelnök az MSZP kongresszusán, hogy le fog mondani a miniszterelnökségről. Mint tudjuk, ezt követte egy nagy izgalmat kiváltó miniszterelnök-jelölt keresés, majd Bajnai Gordon kormányalakítása. Feltételezhető, hogy a magyar EU-elnökség iránti média érdeklődés csökkenése ezekkel a nagy médiafigyelmet kiváltó belpolitikai fejleményekkel indokolható: a szenzációk egyszerűen elvonták a figyelmet (és a médiafelületet) a távolabbi jövő fontos témájáról. De talán még a többi témánkban (kivéve a víz) mutatkozó hasonló visszaesés is összefügghet a belpolitikai szenzációk figyelemelszívó hatásával.

2. táblázat: Civil médiamegjelenések száma időszakonként

	Civil szervezetek megjelenéseinek száma			
	M. EU elnökség	Víz	Fejlesztés	Segély
2008. ősz	2	0	4	13
2009. tavasz	0	0	0	3
2009. ősz	1	5	5	22
2010. ősz 1.	1	0	6	4
2010. ősz 2.	3	1	5	34
Összesen	7	6	20	76

A civil szervezetek megjelenése - egy időszak kivételével - követte a fentiekben bemutatott mennyiségi változásokat a vizsgált témák területén, azonban kisebb mértékben. A jelentősen emelkedő hírmennyiségben belül – bár kismértékben nőtt a számuk – csökkent a civilekről szóló megjelenések aránya. A civilek arányának csökkenése még jelentősebb a 2010. ősz 1. időszakban, amikor a hírmennyiség növekedésével párhuzamosan a civil hírek száma csökkenést mutat. Ennek okai között szerepelhet az, hogy a mennyiségi növekedést elsődlegesen eredményező, a magyar kormány által generált, magyar EU-elnökségről szóló hírekben nem „jutott hely” a civileknek. Általában megállapítható, hogy a segélyezési témájú közlemények száma a járványok és természeti katasztrófák bekövetkezésének függvénye. Megfigyelhető az olasz földrengés „hatása” (2009 tavasz), majd az indonéz katasztrófa, a haiti járvány.

1. A víz téma

„A médiamonitoring alapján a vizsgált időszakban a „víz” téma jelenléte a magyar médiában szerénynek nevezhető”- írtuk első kvalitatív elemzésünkben, a 2008. őszi vizsgálati hónap adatai alapján. Ezt a megállapításunkat a további négy hónap ismeretében árnyalni kell. Az öt db. „víz” témájú közlemény, amely a 2008. őszi hónapban jelent meg a magyar médiában, a szokásosnál kevesebb, hiszen az öt hónap átlaga 15,4 megjelenés. Ez sem tekinthető soknak, de – összehasonlítva a segély/fejlesztés témákkal - már nem is annyira kevés.

2008 ŐSZ

2008 őszén a víz téma öt megjelenést kapott, éspedig:

a., A Pécsi Vízmű tervezett (további) privatizációja.

Jelentős helyi és kisebb országos figyelmet váltott ki, hogy a pécsi önkormányzat felvetette a Pécsi Vízmű további privatizációjának tervét. Nem térhetünk ki a bonyolult ügy minden összefüggésére, de két tényezőt meg kell említenünk a kibontakozott vita alapján: a vízművet korábban részben az akkori Fideszes városvezetés privatizálta, 2008-ban a szocialista városvezetés kívánta eladni a fennmaradó részt. Valamint: a vitában súlyos érveként merült fel, hogy amennyiben a további privatizáció bekövetkezik, a város elvesztheti uniós ISPA támogatását, azaz komoly veszteség éri. Elemzésünk szempontjából megállapítható, hogy a vitában, mely e periódusban két cikket kapott az Új Dunántúli Naplóban, nem volt fejlesztési szempont a cikkekben, csak a (helyi) pártpolitikai adok-kapok volt hangsúlyos. A nemzetközi vonatkozás csak negatív volt (egyrészt azt állították, hogy a korábbi francia befektető bagóért kapta a részét, és nem utalnak semmi pozitívumra a franciák tevékenységével kapcsolatban, másrészt az EU csak fenyegetőként jelent meg, mint az ISPA támogatás esetleges visszavonója.) Műszaki-mérnöki érvek a cikkekben nem jelentek meg, érdekes módon gazdasági érvek szintén nem, kivéve a privatizációs ár kérdését, de ezt sem elemzik, csak minősítik. Ökológiai szempont, érvek egyáltalán nincsenek jelen a vitában. A két nagy párt csatájában a civil társadalom is háttérbe szorult.

b., Klímaváltozás, globális felmelegedés és vízgazdálkodás

Ebben az altémában 2008 őszén két lényegi írást talált a monitoring. A FigyelőNet a magyarországi Klímabarát Települések Szövetsége által szervezett konferenciáról tudósít. A Népszabadság Online (NOL) pedig egy aznap kezdődő szakmai konferencia alkalmából közöl hosszabb cikket a vízgazdálkodás és a kormányzati politika témakörében. A FigyelőNet cikkében figyelemreméltó a helyi szint teendőinek, lehetőségeinek hangsúlyozása, mind civil társadalmi, mind önkormányzati szempontból. A NOL cikkében hangsúlyos a fejlett országok (köztük hazánk) és a harmadik világ szembeállítása, előbbiek vízben is pocsékolnak, utóbbiak nélkülöznek. A NOL újságírója egy szaktudóst és egy helyettes államtitkárt szólaltat meg, talán ezért nem jelenik meg a cikkben a civil társadalmi szempont. (Vannak viszont az egyénnek szóló víztakarékossági jó tanácsok.) Amilyen pozitív a NOL figyelemfelhívó gesztusa a konferenciával kapcsolatban, annyira sajnálatos, hogy a jelek szerint a konferencia után már nem tértek vissza a témára, így az olvasó nem tudja meg, mire jutottak a résztvevők.

A NOL cikkével kapcsolatban a monitoring két személy három fórum-hozzászólását is mutatja. A (szokás szerint névtelen) hozzászólók egyike a „jólinformált” típusba tartozik, kétszer is hozzászól egymás után. A másik hozzászóló a jó szándékú laikus, feltesz egy kérdést. Azonban erre (az eltelt hónapok alatt) senki sem válaszolt. Úgy véljük, az online sajtóban meglévő fórumok lehetőséget adhatnak civiltársadalmi aktivistáknak a véleményformáló hozzászólásokra. Például ha valaki megválaszolta volna ennek az érdeklődőnek a kérdéseit, bizonyára jó benyomást keltett volna.

c., Hirdetés egy nemzetközi fejlesztési projekt ügyében

A Világgazdaság c. lapban megjelent FELHÍVÁS ELŐMINŐSÍTÉSI DOKUMENTÁCIÓ BENYÚJTÁSÁRA című hirdetés azért érdemel említést, mert bár nem cikk, de ha a laikus olvasónak ráesik a szeme, van információtartalma. A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium (NFGM) a "Két víztisztító létesítmény rekonstrukciós munkálatainak elvégzése Sri Lankán" tárgyú projekthez kér előminősítési pályázatokat. Ebből az átlag olvasó is (aki nem olvassa végig az igen hosszú szakszöveget), megkaphatja azt az alapinformációt, hogy magyar cég fog Sri Lankán víztisztítókat felújítani.

2009 TAVASZ

2009 tavaszán az alábbi „víz” téma megjelenésekkel találkoztunk:

A kecskeméti Petőfi Népe etiópiai kútfúrásról hozza egy helyi cég PR-cikkét. Témánk szempontjából sajnálatos, hogy a fejlesztési aspektus teljesen hiányzik a cikkből.

A Magyar Mezőgazdaság márciusban *"Passzív" vízgazdálkodás, vízhiány-kezelés* címen jelentetett meg hosszú (négy oldalra kiterjedő), ismeretterjesztő jellegű cikket. Mivel a cikkben olyan mondatok vannak, mint hogy a támogatási kérelmet ekkor és ekkor, ide és ide lehet benyújtani, feltehető, hogy az illetékes hatóság által támogatott közleményről van szó. Nyelvezete bonyolult, nehezen követhető, szakmailag azonban – amennyire szakmán kívülről meg lehet ítélni – korrekt álláspontot képvisel.

Az isztambuli Víz Világfórumról féloldalas cikkben számolnak be az Axel Springer cég megyei lapjai (a 9 közül 8) március 22-én, a Víz Világnapján. A cikket saját ügynökségük, az Europress szállította. Az együttes megjelenés mintegy félmillió olvasót érhetett el, tehát jelentős gesztus volt.

Ugyancsak a Víz Világfórumhoz kapcsolódik az a cikk, mely eredetileg az Euractiv.hu-n jelent meg (az Európai Környezetvédelmi Ügynökség – EEA -anyagára hivatkozva), majd átvette a Kitekintő portál, hivatkozva, onnan pedig már a Kitekintő-re hivatkozva vette át a Greenfo. Az Euractivon a cím ez volt: EEA: Európa, elfogyhat a víz! A két utánközlésben a cím megváltozott: Egyszerűen elfogyhat a víz Európában. A Kitekintő egy másik anyaga a befejezés után értékeli a Víz Világfórumot, a címével a fórum elleni tüntetőket idézi: "A víz nem a profitért van!"

A Víz Világnapját megelőző este a Greenfo portál tett közzé átfogó cikket a világnapról, kiegészítve a Fővárosi Vízművek állatkerti rendezvényének programjával és pr-anyagával.

A Víz Világnapjáról röviden beszámolt a Sláger Rádió, és több portál is.

Márc. 24-én a Víz Világnapja (két nap késéssel, Nyíregyházán rendezett) hazai központi rendezvényére hivatkozva a Metropol is megemlékezik a Víz Világnapjáról. Ha hinni lehet a sajtófigyelésnek, erről a rendezvényről a régió egyetlen médiuma sem tudósított. A pontosság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy beharangozó cikkek előfordulhattak, mivel figyelési periódusunk csak március 20-án kezdődött.

Az Új Dunántúli Naplóban a 2008-as megfigyelési időszakunkban is volt egy cikk a pécsi vízmű privatizációról. A téma 2009-ben sem eresztette el a lapot, most egy városi közgyűlési tudósításban olvashatunk az üggyről, ismét (ahogy korábban írtuk) elveszve a részletekben, bármilyen elvi kitekintés nélkül.

A Pannon Lapok öt lapjából négy lehozta a Négy ország a folyókért című rövid MTI anyagot egy visegrádi négyek találkozóról.

Megemlíthető, hogy a Gazdasági Rádióban egy rövid anyagban a víz téma is szerepel, mint a magyar EU-elnökség kiemelt témája.

2009 ŐSZ

A „víz” téma megjelenéseit 2009 őszén alapvetően meghatározta a koppenhágai klímacsúcstalálkozó. 17 megjelenésünkből 13 a víz témáját közvetlenül (11) vagy közvetve (2) a klímaváltozás összefüggésrendszerében tárgyalta. A fennmaradó 4 megjelenés ugyanazt a hírt jelenti: az Amnesty International felhívja a figyelmet a palesztínai vízhiányra.

Miből áll össze a klímaváltozás téma 13 megjelenése?

- A Magyar Agrárkamrában Öntözésfejlesztési Munkacsoport alakult, mely eleve a klímaváltozás témájával határozta meg magát. Feltehetőleg a jó sajtómunka következtében négy megjelenésük is volt, és egy – fizetettnek látszó – cikk is az ő témájukkal foglalkozott.
- Hat különböző konferenciát tartottak ebben a hónapban, és mindegyik témakörében szerepeltette a klímaváltozást. Ezekről a sajtó beszámolt, egy-egy

megjelenéssel. Az egyik külföldi konferencia esetében a magyar részvétel is szerepet játszhatott abban, hogy három megjelenést kapott.

2010 ősz (két hónap)

A 2010-es őszi két hónapban a víz téma nem mutat olyan tematikus koncentrációt, mint korábban. Ugyan az első hónapban több, a másodikban kevesebb volt a hír, de a kettő átlaga nincs távol a vizsgált évek átlagától. A két hónapban összesen 34 megjelenésről beszélhetünk, ilyenkor már jelentős adatbefolyásoló tényező, hogy pl. a közel-keleti vízhiány három említéssel van jelen. A sokféle cikkben találunk igen színvonalasakat, és szerencsére ezek a nagypéldányszámú médiumokban is megtalálhatók. Ilyen például a Metropol-ban Baráth József áttekintése: „A klímaügyek beárazódnak” címmel, amely fél oldalon sokféle forrásból nyújt információt a klímaváltozás és a vízgazdálkodás, árvízvédelem összefüggéseiről. Ugyanezt a témát a gyakorló vízügyi szakember nézőpontjából veti fel a Gazdasági Tükörcső, azzal a tanulsággal, hogy a klímaváltozás miatt egységes vízgazdálkodás szükséges. A Greenfo számol be a Dunakeszi Szennyvíztisztító átadásáról. Ebben a két hónapban tehát azt mondhatjuk, hogy a víz témában a média teljesítette információs és tematizációs feladatait, és átlagosnak nevezhető teljesítményt nyújtott.

2. A magyar EU elnökség témája

2008 ŐSZ

2008 őszén a monitoring egy hónap alatt húsz anyagot szállított a magyar EU elnökség témakörében, ami jelentősen több, mint ugyanekkor a vizes anyagok száma. Ugyanakkor megállapítható, hogy ebben a témában nem volt lényegesen több hírértékű esemény, mint a víz témában, és ami volt, annak a hírértéke is többnyire csekélynek nevezhető: milyen lesz a spanyol-belga-magyar trió emblémája(!), kezdődik a magyar csapat nyelvi és egyéb felkészítése, szombathelyi diákok pályáznak embléma ügyben, stb. A fajsúlyosabb tárgy sem garantálja, hogy a média nagyobb terjedelemben foglalkozzék vele: jellemzően inkább csak említik, hogy fontos lesz ez vagy az, például a környezetvédelem vagy a kisebbségek helyzete.

Két fő tényezővel magyarázható az ellentmondás a nagyszámú megjelenés és a szerény tartalom között. Először is, a téma aktuális, és aktualitása növekvőben van. Van, aki nagyon fontosnak tekinti, de protokollárisan akkor is fontos, ha tartalmilag a hozadéka esetleg vitatható. Ennek megfelelően a téma (ez látszik is a monitorinkból!) élvezzi a Magyar Távirati Iroda kitüntetett figyelmét. Az MTI híreit, anyagait pedig rövidebb vagy hosszabb formában igen sok médium átveszi. A másik tényező lehet, hogy a magyar EU elnökség kormányzati téma, és a Külügyminisztérium sajtómunkatársai megfelelő erőfeszítéseket tesznek, hogy megkapja a nyilvánosságot. A monitoring anyagai közt számos olyan van, mely a KüM (és a szakállamtitkár) sajtótájékoztatójából indul ki, azaz érződik a professzionális közkapcsolati munka hatása.

Jellemző, hogy ebben a témakörben számos anyaggal van jelen a Sláger Rádió, és több hasonló, nem kifejezetten külpolitikai médium is átvesz híreket, többnyire az MTI-től. A Sláger Rádió mindig nagyon rövid formában hozza az MTI híreket, azonban ezt nem szabad lebecsülnünk: ha csak egy-egy említés erejéig is, de eljutnak információk olyan társadalmi rétegekhez, amelyek a minőségi sajtóval elérhetetlenek.

A magyar EU elnökséggel kapcsolatban a civil szervezeteket többször említik a megjelenések, de a leghangsúlyosabban akkor kerültek elő, amikor a Külügyminisztérium december 16-án országos konferenciát szervezett, „PARTNERSÉGBEN A CIVILEKKEL - Készüljünk együtt a 2011-es magyar EU-elnökségre!” címmel. Bár maga a konferencia kívül esett a monitoring időtartamán, már az előkészületek során is jelentős publicitást kapott, amint erről alább (a civil szervezetekkel foglalkozó részben) beszámolunk.

2009 TAVASZ

2009 tavasszal, amint ezt a bevezetőben jeleztük, visszaesett a megjelenések száma az EU-elnökség témájában, még a nem túl magas 2008-as értékhez képest is: mindösszesen 11 tételt eredményezett a sajtófigyelés. A legfeltűnőbb hiány a diplomáciai említéseké: mintha a belpolitikai feszültség miatt leállt volna a kapcsolattartás a külföldi politikusokkal, pedig ezeken a találkozókön már korábban is szinte mindig megemlézték a magyar EU-elnökséget – lásd az őszi hónap 14 (!) ilyen típusú említését később. Csak három cikk szól érdemben magáról az elnökségről, hét cikk mindössze megemlíti egy másik téma kapcsán, egy cikket pedig a „felhasználja saját céljára” kategóriába soroltunk, lásd alább is.

2009 ŐSZ

2009 őszén 33 anyagot találunk e témában, azaz a 2009 tavaszi, fentebb elemzett visszaesés után növekszik (2008-hoz képest) a megjelenések száma. A megjelenések jelentős része a magyar diplomácia fokozódó aktivitását mutatja: a politikusok minden találkozón előhozzák a témát. A visegrádi négyek találkozásjáról kilenc anyagot találunk, az osztrák-magyar közös kormányülésről hármat, Bajnai és Sarkozy találkozásjáról kettőt, és mindenütt téma volt a magyar EU-elnökség. Ugyanakkor az is jellemző, hogy az említéseken túl nem sok érdemi kijelentés hangzik el a témában.

Folytatódik azoknak a cikkeknek sora, ahol valamely más téma kapcsán megemlíti a magyar EU-elnökséget, de érdemít nemigen mondanak róla. A más téma lehet szorosabban kapcsolódó (pl. a lisszaboni szerződés elfogadása, vagy a Benes-dekrétumok napirendre tűzésének elutasítása) vagy lazábban illeszkedő, szinte bármi. Ilyen „megemlítő” közleményből nyolcat találtunk a hónapban. Több olyan van köztük, ahol 3-4 oldalas cikkben van kétsornyi utalás az elnökségre.

Hat cikkben találunk közvetlen, érdemi kapcsolódást a témához, ami persze nem mindig jelent „komoly” közleményt, hiszen ide soroltuk azt a három cikket is, amelyek a spanyol-belga-magyar elnökségalkészült logójáról tudósítanak. Ugyanakkor nem szabad lebecsülnünk a „kis színes” hírek szerepét a magas politika népszerűsítésében. Talán ha több ilyen hír lett volna, a politikát kevésbé követő lakosok is jobban tudatosítják magukban a magyar EU-elnökséget.

Végül négy olyan cikket találtunk, ahol politikusok „felhasználják” a témát, személyes törekvések vagy pártjuk törekvései alátámasztására. Ide sorolható többek közt egy délmagyarországi képviselő országgyűlési felszólalása, mely a helyi lapban természetesen megjelent – amint ezt a vidéki megjelenések elemzésében is megemlítjük.

2010 ősz (két hónap)

A 2010-es ősz jelentős változást hozott a magyar EU-elnökségről megjelenő közlemények számában és tartalmában is. Az első őszi hónapban 175, a másodikban 574 közleményt regisztráltunk. Utóbbi 25-szörös növekedést jelent 2008 hasonló hónapjához képest. A növekedés drámai, de nem meglepő. Sokkal érdekesebb a tartalmi struktúra átalakulása. Változatlanul magas a diplomáciai hírek aránya. Viszont rendkívüli mértékben megnőtt az „érdemi”-nek nevezhető megjelenések aránya, mintegy a diplomácia másfélszeresére. Kevesebből indult, de majdnem ugyanennyire nőtt meg azoknak a közleményeknek a száma, amelyek valamely politikai szereplő (személy, szervezet) politikai céljait közvetítik az elnökséghez kapcsolódva. Ezekben a cikkekben gyakran folyik politikai vita, előfordulnak támadások, szubjektív vélemények. És szinte eltűntek azok a

közlemények, amelyekben az elnökségi téma csak meg van említve, de a közlemény másról szól. Azaz: nagyot csökkent az elnökségi témának az érdemi kapcsolódás nélküli emlegetése. Talán azért, mert a valódi információk kezdtek felbukkanni, és kiszorították a rutinszerű hivatkozásokat. Változatlanul gyenge pontja a magyar EU elnökség bemutatásának az emberi oldal. A magyar közönség továbbra is alig kap képet arról, hogy kik azok az emberek, hogyan élnek és mit csinálnak, akik az elnökségi csapatot alkotják.

Megfigyelhető az a tendencia is, hogy egy-egy konkrét eseményről a hírt az eddiginél jóval több médium veszi át, akár az MTI-től, akár egymástól. Ez nyilván összefügg azzal is, hogy megszorodtak azok az események, amelyek (akár a résztvevők rangja, akár a téma miatt) hírértékűnek tekinthetők. Nem ritka az olyan hír sem, amelyet 8-10 médium is átvesz egymástól ebben a témában.

3. A nemzetközi fejlesztés témája

A nemzetközi fejlesztés témájában vizsgálatunk (a megrendelővel való konzultáció alapján) alapvetően a fejlesztési segítségre (ODA: official development assistance) irányult. Ehhez azt a meghatározást kaptuk, hogy a fejlesztési segítség az, “amit kormányzat nyújt kormányzatnak, (egyéb feltételek mellett), olyan segítség, amely a szegénység csökkentését célozza, és az alap emberi szükségletek kielégítése a cél (élet, személyes biztonság, megfelelő élelem, tiszta ivóvíz, megfelelő lakhatás, alap egészségügyi ellátás, alapfokú oktatás körülbelül a minimum, ehhez persze még járulnak egyébek, mint az infrastruktúra, demokratikus igazgatás, stb.)” Már a megrendelő is felhívta figyelmünket, hogy ez a terület gyakran érintkezik, netán keveredik a “humanitárius segítség” témakörével. A humanitárius segítségre azonban mindig jellemző, hogy sürgősségi, sőt vészhelyzetben adják, ennek megfelelő módszerekkel. Hogy a keveredést elkerüljük, a segély téma megjelenéseit különválasztottuk és alább külön teszünk rájuk néhány megjegyzést.

2008 ŐSZ

Fejlesztés témában a 2008. őszi időszak “sztárjai” az Európai Fejlesztési Napok (EDD), illetve az ennek keretében Strasbourgban zajló diplomáciai események voltak. A monitoring kilenc megjelenést hozott be, igen változatos médiumokból, online, nyomtatott és rádió egyaránt volt közte. Megfigyelhető volt az EDD ügyében az MTI *budapesti* aktivitása: nyilván nem lévén strasbourgi tudósítójuk, hazai (egyházi) szervezeteket beszéltek az EDD kapcsán. A hazai médiumok közül a jelek szerint csak a Népszavának volt a helyszínen embere. A bennfenteseknek nyilván sokat mond, hogy miután az EDD kapcsán hosszan nyilatkozott az MTI-nek a Baptista Szeretetszolgálat, másnap ugyancsak az MTI-nek hosszan nyilatkozott (EDD hivatkozás nélkül) az Ökumenikus Segélyszervezet. A baptisták 12 országban tevékenykednek, ebből a nyilatkozat sorrendben Afganisztánt, Vietnámot, Észak-Koreát, általában Afrikát, Kolumbiát, majd a Kárpátalját, Erdélyt és a Vajdaságot említette. Az ökumenikusok sajtótájékoztatója csak Afganisztánról szólt, viszont szerepeltettek egy külügyminisztériumi főosztályvezetőt és egy – neve alapján afgán

– programigazgatót. A sokat tapasztalt olvasó rivalizációt sejt az ilyen megjelenések mögött.

Az Európai Fejlesztési Napok (EDD) megjelenéseiről végül is az mondható el, hogy a szerkesztőségek nagy fontosságúnak, tekintélyesnek értékelték a rendezvényt. Azonban (a Népszavát kivéve) nem volt helyszíni tudósítójuk és az MTI sem tudósított Strasbourgból. Talán ez is az oka, hogy a szerkesztőségek kaotikus sokféleségben bocsátották a magyar olvasók elé a különféle forrásokból szerzett anyagokat. Egyetlen olyan médiumot sem találtunk a monitoring alapján, amely az EDD-ről átfogó és világos koncepciójú anyagot hozott volna olvasói számára. Vagy töredékes, részszempontokat megjelenítő anyagok jelentek meg, vagy hosszú anyagok, amelyek nélkülözték a világos szerkezetet, illetve az EDD-t csak ugródeszkának használták. Így az EDD-t a fejlesztés téma kommunikációja szempontjából tavalay az elszalasztott lehetőségek közé kell sorolnunk.

A fejlesztés téma keretében két (értékelésünkben máshol is említett) hosszú cikkről külön is érdemes szólnunk, mivel jelzik a téma kommunikációjának lehetőségeit és buktatóit.

Az [origo] jelentette meg nov. 22-én Szegő Iván Miklós terjedelmes cikkét *Afrikai segélyek, magyar esélyek* címmel. Az írás mondandóját jól érzékelteti összefoglalója: „A rendszerváltás után Magyarország gyakorlatilag kivonult Fekete-Afrikából, és manapság már inkább a civil szervezetek éltetik a kapcsolatokat, a hivatalos, állami szintű fellépés helyett. Az egyik budapesti egyesület, az Afroaid immár a negyedik zenei fesztiválját szervezi Budapesten, amellyel szeretné felhívni a figyelmet az afrikai problémákra. Az állami segélyezés egyébként a magyar cégek előtt megnyithatna új piacokat, feltéve, hogy sikeresen lépnek fel a nemzetközi pályázatokon.” A cikk szerzője gazdag tény- és érvanyaggal vázol fel egy képet: a magyar diplomácia kvázi leírta Afrikát, ugyanakkor a külügyminiszter asszony pozitívan nyilatkozik a feladatokról és a lehetőségekről, a kereskedelem növekszik, és „a magyar külpolitika által hagyott űrt igyeksenek betölteni a civil szervezetek”. (A cikk apropója az említett világzenei fesztivál.) A cikk olyan széles áttekintést ad, olyan végleteket fog egybe, hogy kissé szétesővé is válik. Nem tudható, milyen

erőforrások és motiváció van a háttérben, de mindenképpen kiemelkedik a monitoring mezőnyéből koncepciózus felépítése révén.

Egy megjegyzés: jól mutatja a problémakör ellentmondásait, hogy az előző cikk irányával homlokegyenest ellenkező nyilatkozatot tett a Népszava írásában Várkonyi László szakállamtitkár. Mint mondta, *„Magyarország számára e tekintetben (ti. vállalásai szempontjából) nem Afrika a prioritás, hanem a FÁK államok, illetve nemzetközi kötelezettségeinknek megfelelően Afganisztán és Irak.”*

A másik kiemelendő, terjedelmes cikk *Megcsapolt jövő* címmel a Népszabadság november 28-i számában jelent meg Ötvös Zoltán tollából, a monitoring az online kiadás alapján hozta be. A cikkről a víz témánál már írtunk, itt csak azt kell kiemelnünk, hogy ez is alkalomhoz (kormányzati konferencia) kötődő cikk, mely széles kitekintést kíván adni témájáról. A cikk első harmadában találunk egy bekezdésnyi utalást az ENSZ fejlesztési céljaira, azonban ez az utalás a cikkben elszigetelt marad, a fejlesztési szempont nem válik a cikk tartalmi fókuszává, pedig ez sok szempontból indokolt lehetne. Ö.Z. akár környezetvédelmi szakújságírónak is nevezhető, a szakma ismert, régi tekintélye. Könnyen lehet, hogy ha a fejlesztési megközelítés lobbistái oldaláról is kapott volna (több) muníciót, cikkében is nagyobb súlyt kapott volna a fejlesztés téma.

2009 TAVASZ

A vizsgált 2009 tavaszi hónapban a fejlesztés téma teljesen kiesett a média figyelméből. Mindössze két írást találtunk, egyik a Sri lankában magyar segítséggel épülő tengeri homokbányáról szólt, MTI anyag nyomán a 168 órá-ban, a másik egy Dániából Nyugat-Magyarországra érkező fejlesztési segélyről.

2009 ŐSZ

2009 őszén egészen más lett a fejlesztési téma megjelenéseinek képe. 15 megjelenést találunk, amelyek tematikusan is igen érdekesek. Vizsgálati időszakunkra estek a stockholmi Európai Fejlesztési Napok (EDD), azonban a magyar média nem „harapott rá” a lehetőségre, mindössze két megjelenést találtunk, szemben az előző évi kilenccel.

A tizenötből tíz megjelenés Afganisztánnal foglalkozik, a magyar-afgán kapcsolatokkal, három téma kapcsán. A legnagyobb visszhangot az Ökumenikus Segélyszolgálat által ekkor átadott afganisztáni konferenciaközpont épület keltette. 4 írás foglalkozott vele, plusz ötödikként a HVG cikke. Utóbbi jó példa arra, hogy (a lap szokása szerint) az eseményt kiindulópontnak tekintette ahhoz, hogy áttekintse a magyar fejlesztési tevékenység szereplőit, az állami politikát és értékelje ezeket. Három megjelenés szólt a magyar honvédség afganisztáni szerepvállalásáról, minden esetben hangsúlyozva, hogy a súlypont nem harci tevékenységen van, hanem békés, fejlesztési munkán. Végül két megjelenés foglalkozott azzal, hogy afgán mentősöket képeznek Magyarországon. Lehet, hogy van abban politikai taktika is (a kormányzat részéről), hogy egy háborús részvételnek a békés aspektusait hangsúlyozzák, mégis, az összkép azt sugallja, hogy a harcnál fontosabb a békés jövő megalapozása, és ennek eszköze a nemzetközi fejlesztési segítség is.

Volt még két, a fentiekbe besorolhatatlan anyagunk. Egy, az Euractiv.hu-ról átvett anyagban egy brit államtitkár ír a széndioxid problémáról, a közelgő koppenhágai klímacsúcsra is utalva. A szén-dioxid leválasztás és tárolás (CCS- Carbon capture and storage) technológia ígéretes, de drága és bonyolult. A cikk egyik gondolata, hogy a gazdag és fejlett országoknak támogatni kell ennek bevezetését a sok széndioxidot termelő szegényebb országokban. A másik anyag a Gazdasági Rádió műsora, „A harmadik világ üzleti lehetőségei” címmel. Ez a műsor érdekes és eredeti módon kifejezetten a fejlesztési gondolatkör jegyében tárgyalja a magyar vállalkozások szerepét. Ennek megfelelően a meghívottak között helyt kapnak a civil szervezetek képviselői is, itt például a Magyar Afrikai Egyesület egyik munkatársa.

2010 ősz (két hónap)

A nemzetközi fejlesztés említések száma erősen ingadozott: első őszi hónapunkban 61, a másodikban 24 közleményt regisztráltunk. (Mint már említettük, az öt vizsgált hónap átlaga havonta több, mint 23 közlemény volt.) Talán feltehető, hogy a második 2010-es őszi hónapban hatalmasan megugró „elnökség” téma elszívta a levegőt a fejlesztés téma elől – ez történt a vízzel is, csak ott a csökkenés még drámaibb volt. Azonban azt is mondhatjuk, hogy 2010 második őszi hónapjára az érdeklődés visszatért az átlaghoz közeli, normál szintre, míg az első hónap különböző okokból kiugró teljesítményt produkált. E két folyamat együttes hatása okozhatja a hullámhegyet-hullámvölgyet.

Az első hónap kiemelkedő közleménygyakoriságát egyértelműen a nagy médiafigyelmet kiváltó nemzetközi rendezvények okozták. A Millenniumi Fejlesztési Célokhoz kapcsolódó ENSZ konferencia New Yorkban, szintén New Yorkban az ENSZ közgyűlése, a felszólalások a szegénységről és az éhezésről, az Európai Unió egymilliárd eurós fejlesztési támogatásának bejelentése – mind egyenként is féltucatnál több hírt generáltak. Schmitt Pál ENSZ közgyűlési felszólalása, melyben érintette figyelt témáinkat, egymaga egy napon kilenc megjelenést eredményezett. Ráadásul ebben a hónapban jelent meg a Népszabadság Magazinban az a melléklet, melynek szervezésében a DemNet is részt vett. A fejlesztési téma határesetre az a hír, hogy – kormánydöntés alapján – az MVM száll be a grúzai-azeri gázvezeték építésébe. Mindenesetre egyetlen napon 11 megjelenést ért el. Összefoglalva elmondható, hogy az első hónap első felében(!) az MVM hírrel együtt már 57 megjelenést regisztráltunk az egész hónapra eső 61-ből.

Fontos megemlítenünk, hogy a fejlesztési hírek özöne tartalmazott néhány fontos és tartalmas közleményt is. Mintha a téma napirendre kerülése katalizálta volna a médiamunkásokat, hogy vessék fel a problémákat, tegyék fel a kérdéseket. Például a Magyar Televízió háromszor is foglalkozott a NEFE helyzetével (az ismétlést is számítva), a Magyar Nemzet (a Külügyminisztérium főosztályvezetőjét idézve) arról írt, hogy elmaradt a várttól a magyar segélyezés (ebben a fejlesztés is beleértendő), Simai Mihály professzor előadásban elemezte az ENSZ konferencia tanulságait. (Ez négy médiumban is megjelent.) A Gazdasági Rádióban Tomaj Dénes a

Külgymínisztérium nemzetközi fejlesztési együttműködési főosztályának vezetője húsz percen át beszélhetett arról, hogy: „Miért kell hazánknek a nemzetközi fejlesztésekben részt vennie?”

És (bár nem feladatunk minősíteni) okvetlenül idesorolhatjuk a DemNet által támogatott Népszabadás-melléklet cikkanyagát is.

4. Civil szervezetek megjelenése

2008. november 15 – december 15.

Összesen 74 olyan médiában megjelent hírt, sajtóközleményt, tudósítást elemeztünk, amelyek valamilyen módon, legalább közvetve kapcsolódnak a projekt tartalmához.

A médiában húsz civil szervezet jelenik meg ebben az időszakban, mindössze tizenegy hírben, 19 megjelenéssel. Alapvetően mindegyik esetben pozitív szerepben és szövegkörnyezetben.

A hírek egy csoportjában a nemzetközi segélyszervezetek (**Nemzetközi Vöröskereszt, Vörös Félhold Szövetség, Cap Anamur, Unicef**) munkájáról vagy a szervezeteknek a gazdasági válság adományozási hajlandóságra vonatkozó, negatív hatásai iránti aggodalmáról olvashatunk (öt megjelenés).

A hírek másik csoportjában (hét megjelenés) a hazai segélyszervezetek jelennek meg. Ezekből megismerhető a **Magyar Ökumenikus Segélyszervezet** hazai (Komárom-Esztergom megyei) és nemzetközi (afganisztáni) tevékenysége (két megjelenés). A **Máltai Szeretetszolgálat** hazai adományozása (Tatabányai kórház, egy megjelenés) mellett a **Baptista Szeretetszolgálat** nemzetközi projektjeit (észak-koreai, vietnámi, afganisztáni afrikai, kolumbiai fejlesztések, Kárpát-medencei szolgáltatások) említik meg az Európai Fejlesztési Napok (European Development Days) kapcsán (négy megjelenés).

A „*Készül az EU elnökségre Magyarország*” témájú sajtóanyagokban (első megjelenés 2008. november 10., összesen nyolc megjelenés) nincs szó civil szervezetek bevonásáról a felkészülésbe vagy az elnökség idejére.

Bár nem szervezeti, hanem állampolgári szinten megjelentek a civilek az egyik hírben (MTI, november 12.): a spanyol-belga-magyar, másfél éves EU-elnökségnek közös emblémát, logót terveznek, amelynek a megvalósítására pályázatot írnak ki az egyetemisták körében, és minél szélesebb körben tervezik az állampolgárok bevonását a logótervek véleményezésébe. Figyelemreméltó, hogy a hír másodlagos megjelenései (Népszabadság, on-line) során az állampolgárok bevonásáról, részvételéről sokáig nem olvashatunk, csak két héttel később: itt már konkrétan

említik a Nyugat-magyarországi Egyetem szombathelyi karának hallgatóit, akik a logót tervezik (november 27.)

A civil szervezetek új programban tervezett megjelenésére egyetlen példát találtunk (november 14., www.EUvonal.hu) A „PARTNERSÉGBEN A CIVILEKSEL - Készülünk együtt a 2011-es magyar EU-elnökségre!” című, 2008. december 16-i konferencia beharangozójából kiderül, hogy a konferenciára a civil szervezetek egy csoportjának kezdeményezésére, a Külügyminisztériummal közös szervezésben kerül sor. A civilek szerepe proaktív, pozitívan jelennek meg, a nyilatkozó Külügyminiszter fontos partnerként tekint a civil szervezetekre. A beszámoló név szerint bemutatja a 12 kezdeményező civil szervezetet. A 12 szervezet között nem szerepel a DemNet Alapítvány.

A hír másnapi továbbélése, metamorfózisa során a civilek kezdeményezéséről már nincsen szó: a Külügyminiszter „*cselekvésre, ötletelésre hívja a hazai civilszervezeteket*”, mindössze a politika nyitottsága marad üzenetként (IT-Business, november 27).

Az **Afroaid Egyesület** negyedszer megrendezett zenei fesztiváljának promóciós hírében ismét a politika nyitása az üzenet, ennek során név szerint említik az Afrikában tevékenykedő magyar civil szervezeteket: „*A budapesti külügyminisztérium - úgy tűnik - ismét felismerte Fekete-Afrika jelentőségét. Ennek egyik jele, hogy idén áprilisban megkezdte működését a Magyar Afrika Platform, amelynek első rendezvényén a külügyminiszter, Göncz Kinga mondott beszédet. A platform tíz, Afrikában aktívan tevékenykedő civil szervezetet tömörít. Tagja például az Afrikaért Alapítvány, az AHEAD Global Kft., a Hello Afrika Egyesület, a Szahara Alapítvány és az Afroaid Magyarország Közhasznú Egyesület.” A civil szervezet negyedszer megrendezett fesztiválja egy jó lehetőség volt a Külügyminisztérium nyitottságának bizonyítására. Megismerjük, hogy a Külügyminisztérium szeretne nagyobb hangsúlyt fektetni a civil szféra kapcsolatépítésének támogatására a jövőben, ezen kívül jelentős terjedelemben mutatják be a világzenei fesztivált szervező Afroaid Egyesület Libériában, Kenyában és Ghánában kifejtett tevékenységét. A DemNet Alapítványt nem említik a hírben. (Afrikai segélyek, magyar esélyek. november 22.)*

Németországi fellépéssel támogatott egy afrikai falut a büki madrigálkórus: A németországi testvérvárosba, Illingenbe utazott a vas megyei Bükrről a Clemens

Madrigálkórus. A bükiek több környékbeli fellépővel együtt egy jótékonyági koncertrészesei voltak, amit a német város egy nyugat- afrikai, Beninben levő falu megsegítésére szervezett. (Magyar dallal egy afrikai faluért, Vas Népe, 2008.november 28.)

Az egyéni kezdeményezések lehetőségei, eredményei három hírben jelennek meg. Köztük - a médiából ismert személyiség mellett - két citizen altruizmusát bizonyító projektről is olvashatunk, kimondottan pozitív színezetben.

Egy magyar fiatal hölgy, Schumicky Lilla, és az általa alapított Respond ReNUH nevű segélyszervezet a segélyakciókat és kulturális ismeretterjesztő programokat szervező **Afrikai-Magyar Egyesülettel** együttműködésben a korábban elrabolt, családjukat elvesztett, szexrabszolgának kényszerített, katonáktól született gyermekeiket egyedül nevelő kongói nők számára nyújt segítséget (2008.12.12., Hetek) Egyetlen egyházi lap!!!

Önzetlenül segített 380 rászoruló afrikai gyereken Béres János. A férfi időt, pénzt nem sajnálva felépített egy iskolát a fekete kontinens egyik legszegényebb országában, Kongóban (Blikk, 2008. nov.)

Horgas Eszter fuvolaművész, a Babos Project Special jazzegyüttes és az autentikus ghánai népi zenét játszó népi együttes adott koncertet egy etióp árvaház javára az **Afrikaért Alapítvány** kérésére az AIDS világnapja alkalmából vasárnap a BM Duna Palotában (Népszava, 2008. nov.)

2009. március 20 – április 20.

A 35, téma szerint teljesen releváns megjelenésben mindössze két civil szervezet jelenik meg három hírben, alapvetően mindegyik esetben a segélyezéshez kötve, pozitív szerepben és szövegkörnyezetben. Segélyszervezetről nem szólt híradás ebben az időszakban.

A segélyekhez, segélyszervezetekhez kapcsolódó hírekben érdekességként jelent meg, hogy a **Barcelona Futball Klub** egy több száz hátrányos helyzetű gyereken segítő segélyközpontot nyitott Afrikában. (Bors, 2009.03.22.) Ez az akció nem előzmények nélküli: közismert, hogy a Barcelona a reklámok területén is kilóg a

neves fociklubok sorából azzal, hogy játékosaik évek óta térítésmentesen hordják az Unicef nevét a mezükön.

A második önkéntes misszió is elindul Kongóba címmel lehetett hallani az egyik kereskedelmi rádió híreiben magyar önkéntes orvosokról és az **Afrikai-Magyar Egyesületről**. (Klub Rádió, 2010.04.10.). Ugyanez a hír ötnapos késéssel jelenik meg a nyomtatott sajtóban: Háborús övezetbe indulnak gyógyítani címmel hívja fel az olvasók figyelmét a Metropol. A pozitív hangvételű, de mindössze háromsoros írás szerint a támogatóknak köszönhetően az Afrikai-Magyar Egyesület önkéntes orvosai immár második alkalommal mehetnek Kelet-Kongóba a Háború Gyermekei [Segélyakció] keretében. (METROPOL, 2009.04.15.)

Néhány esetben magánszemélyek jelennek meg a keresett hírekben. Egyik ilyen hír szerint a celldömölki Boldog család 17 ezer km-t megtéve teljesítette a Budapest-Bamako ralit Afrikában. (Vas Népe, 2009.03.20.)

2009. október 6 – november 5.

A 99 megjelenésből 35 alkalommal, 14 hírben jelenik meg civil szervezet, 12 különböző egyesület, alapítvány. A leggyakrabban a Magyar Vöröskereszttel találkoztunk, mintegy húsz megjelenésben, az indonéziai és ukrajnai szerepvállalásának köszönhetően.

A legtöbb megjelenés a segélyekhez köthető, ami elsősorban az indonéz földrengésnek köszönhető, azonban a korábban tapasztaltaktól eltérően magasabb arányban jelennek meg a civil szervezetek a segélyezésen kívüli témakörökben is. Továbbra is jellemző, hogy alapvetően pozitív szerepben, de legalább semleges szövegvagy környezetben olvashatunk róluk.

Az indonéziai földrengésre kiutazó magyar segítőkről szól egy rövid rádiós hír, a földrengés után egy héttel. *„Indonéziában maradhat az országos katasztrófa védelmi*

főigazgatóság és a **Magyar Vöröskereszt** közös segélycsapata.” (Info Rádió, 2009. október 6.)

A Hírszerző online médium már figyelemfelhívó címmel jelent meg: *Holttestek árnyékában (2010.október 6.): tovább marad Indonéziában a magyar mentőcsapat.* A hírt a Metropol is leadta, azonban ismét csak a **Vöröskeresztet** említve. (2010.október 6.)

A Magyar Nemzet online már több, összesen három magyar civil szervezetet említ az indonéziai hírben: „**a Pannon Kutyás Kutató-Mentő Csoport és a Zalaegerszegi Speciális Mentők tagjaiból álló 12 fős csoport és a Magyar Vöröskereszt** kész arra, hogy tovább segítsen a helyieknek.” (2010.október 6.) Az előző napi hírt az Info Rádió október 7-én is megismételte.

Azonban a nap folyamán új fejlemény jelent meg a témában, amely már a nézetesebb Tv-csatornák híradójába is megjelent. A Csaba Rádió után az Echo TV, az MTV1 és MTV2 Híradója is beszámolt arról, hogy „*hazaérkezett a tájfun és földrengés sújtotta Indonéziából a magyar mentőcsapatok első csoportja. A katasztrófavédelem és a Magyar Vöröskereszt több tagja még kint maradt, hogy folytassák a mentést.*” Ezzel szemben két új civil szervezet is megjelent a hírekben: a **Baptista Szeretetszolgálat** feladata is a kutatás, mentés volt. A hírekben megjelent a szintén hazatért Rózsa Linda, a Jászberényi Mentőkutyás Egyesület tagja és Piszke nevű hétéves golden retriever mentőkutyája. (október 7.)

Nem segélyezés, hanem a klímaváltozás címszó alatt találkozunk az Afrikai-Magyar Egyesület nevével. „*A klímaváltozás növelheti az alultáplált gyermekek és felnőttek számát Etiópiában. A legnagyobb probléma a logisztika hiánya. Juhász Péter Gergő az Afrikai-Magyar Egyesület* részéről és Kovács Gábor az **Agility** társaság *logisztikai vezetője kommentál.* (Gazdasági Rádió, november 3.)

A Magyar Vöröskereszt az újinfluenza járványban is szerepel: „*Rendkívüli gyűjtést szervez a Vöröskereszt Ukrajnának. A szomszédos országban gyorsan terjed az újinfluenza-járvány. A segélyszervezet ezért vitaminokkal, lázcsillapítókkal,*

antibiotikumokkal, szájmaszkokkal, fertőtlenítőszerrel akar segíteni. Elsősorban a kárpátaljai, zömmel magyarlakta területeket látnák el ezekkel.” (Sláger Rádió, Danubius Rádió, HírTV, november 2., Sláger Rádió, Duna TV, www.DunaTV.hu, november 3.)

Míg a nyugati megyei lap még jövő időben ír a **Vöröskereszt** ukrajnai vállalásáról (Kisalföld meg, november 4.), aznap az elektronikus médiumok már bejelentik, hogy megérkeztek az első szállítmányok Ukrajnába. (Sláger Rádió, Lánchíd Rádió, MTV1 Híradó, RTL Klub, november 4.)

Nem segélyezésről szóló hírben olvashatunk a **Magyar Ökumenikus Segélyszervezetről**. A több médiumban megjelent hír szerint *„az eddig épült legnagyobb afganisztáni magyar létesítményt, egy önkormányzati központot adtak át. A kétszintes épület a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet segítségével készült el.”* (Kisalföld, október 27., HírTV, InfoRádió, november 2., Blikk, november 3.) A HVG már egy hosszabb, alaposabb riportban járja körül a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet afganisztáni szerepvállalását. (HVG, november 5.)

A vízgazdálkodáshoz kapcsolódik a **Levegő Munkacsoport** megemlékezése. A www.greenfo.hu oldal beszámolt (október 14.) a Lisszabonban megtartott környezetvédelmi adózás X. világkonferenciájáról, melynek kiemelt témája a vízgazdálkodás és klímaváltozás összefüggése volt. Hazánkat a konferencián dr. Kiss Károly, a Budapesti Corvinus Egyetem Környezetgazdaságtani és technológiai tanszék docense, a Levegő Munkacsoport szakértői testületének elnöke képviselte.

A több médiumban megjelenő, Izraelről szóló hír (*A palesztinok vízhiánnyal küszködnek*) alapvetően semlegesesen mutatja be az egyik nemzetközi jogvédő szervezetet. *„A térség régóta vízhiánnyal küszködik, ennek egyik következménye, hogy Izraelben és a palesztin területeken is meredeken emelkednek a vízdíjak. Az emberi jogi szervezet jelentése szerint az izraeli blokád alatt lévő Gázai övezet egyetlen édesvízforrása is megcsappant a túlzott igénybevétel miatt. Az izraeli vízügyi hatóság elismerte, hogy egyenlőtlen a vízhez való hozzáférés, de szerinte közel sem akkora ez az egyenlőtlenség, mint amekkorának az **Amnesty***

International jelentése bemutatja. Az emberi jogi szervezet jelentése szerint az izraeli blokád alatt lévő Gázai övezet egyetlen édesvízforrása is megcsappant a túlzott igénybevétel miatt, ráadásul szennyezett, mert tengervíz, sőt szennyvíz került bele.” (www.stop.hu, október 27.) Ezen a napon közli le az MTI hírt az Origó, a Népszava.hu, a Hírextra.

A **magyar EU-elnökség**hez kapcsolódik egy nemzetközi civil szervezet megjelenése. Az **AIESEC** egy nemzetközi, fiatalok által vezetett non-profit szervezet, melynek célja a tagok képességeinek fejlesztése, és vezetői pozíciókra való felkészítése változatos, felelősséggel járó feladatok által. Így született meg a soros elnökség kapcsán a „Next Step” projekt, amely a közsféra intézményeire koncentrál. Az AIESEC Budapesti Corvinus Egyetemen működő irodája indított el az új projektet, hogy segíthesse a közsféra intézményeinek felkészítését erre a fontos időszakra. (www.jogiforum.hu, október 10.)

2010. szeptember 16 – november 15.

A kéthónapos szakaszt szétválasztottuk két egyhónapos időtartamra, hogy átláthatóbbá és összehasonlíthatóbbá váljon a korábban vizsgált egyhónapos intervallumokkal.

2010. szeptember 16- 2010. október 15.

Ebben az időszakban összesen 304, a vizsgált témákhoz kapcsolódó megjelenést elemeztünk. Az előzőektől eltérően lényegesen magasabb számú hírt, sajtóközleményt, tudósítást kaptunk, majd elemeztünk az első selejtezés után. Azonban mindössze 12 civilekre vonatkozó hírt találtunk, amelyekben 11 különböző civil szervezet jelent meg, alapvetően mindegyik esetben pozitív szerepben és szövegkörnyezetben.

A Minority Rights Group magyarországi irodájának konferenciája alkalmával jelent meg egy hosszabb lélegzetű írás „*Sokak élete kerül veszélybe a segélyek rossz elosztása miatt*” címmel. Az írásból kiderül, hogy az Európai Unió a világ legnagyobb segélyezője, de a segélyek elosztása mégsem tökéletes. A számunkra szinte elképzelhetetlen problémákkal küzdő harmadik világbéli szervezetek továbbra is úgy érzik, hogy nem férnek hozzá megfelelő mértékben az uniós forrásokhoz. A budapesti konferencia apropóját a közelgő, New Yorkba tervezett, a millenniumi fejlesztési célok előrehaladását vizsgáló konferencia jelentette. Az írás idézi Andris Piebalgs fejlesztési EU-biztost, aki kijelentette, hogy hajthatatlanul kiállnak a millenniumi fejlesztési célok megvalósítása melle.

A riportban több harmadik világbeli civil szervezet képviselőjét is bemutatják. A kenyai Esther Somoire egy olyan kisebbség tagja, amely a mai napig őrzi szigorú vallási és kulturális tradícióit. Somoire maga is értékesnek tartja a kenyai maszáj közösség összetartó erejét, ám a szokásokhoz való merev ragaszkodást veszélyesnek tartja, ezért alapította meg a Belsőszülött Nők és Gyermekek Központját (Centre for Indigenous Woman and Children - **CIWOCH**).

A Bangladesben élő Sazzad Hussein az 1994 óta működő **Odhikar** emberi jogi szervezet munkatársa. Hussein elsősorban a kínzásokra és a törvényes eljárást megkerülve végrehajtott kivégzéseket vizsgáló program koordinátora.

A kolumbiai **AFROPA** (Pacific Coast Afro-Colombian Foundation) olyan kis szervezet, hogy az internet világában is szinte nem létező fogalom. Leydi Constanza Perez Vente, a szervezet aktivistája az EurActiv kérdésére elmondta, az AFROPA azért küzd, hogy a kolumbiai fekete közösséget megismertesse a nemzetközi egyezmények által elméletben őket megillető jogokkal. A Minority Rights Group konferenciájának tanulságaként kiemelhető, hogy a nemzetközi fejlesztési segélyek a legtöbb esetben nem jutnak el a kisebbségekhez és az őslakos népekhez. (www.kitekinto.hu, szeptember 16.)

Egy másik online szolgáltató ugyanerről a témáról ír, ugyanazon a napon, [Nem érkeznek meg a segélyek a megfelelő helyekre](http://www.nepszava.hu) címmel. (www.nepszava.hu, szeptember 16.). Neil Clarke, a kisebbségek jogaiért küzdő nemzetközi csoport, a **Minority Rights Group International** munkatársa szerint nem valósíthatók meg az ENSZ szegénység elleni céljai, ha a segélyek nem jutnak el a leghátrányosabb

helyzetű kisebbségekhez. A nyilatkozat a budapesti brit nagykövetség által szervezett rendezvényen készült. *„Kirchknopf Ádám, a Külügyminisztérium munkatársa elmondta, hogy Magyarország javarészt a balkáni országok támogatásában vesz részt, a leginkább támogatott államok között van Vietnam és Afganisztán is. Az afrikai segítségnyújtást nehezíti, hogy Magyarország csak három államban, Nigériában, Kenyában és Dél-Afrikában tart fenn nagykövetséget a kontinensen - jegyezte meg.”*

A Kitekintő ezt a témát átdolgozva, a szeptember 20-22-i ENSZ konferencia idején új írással jelentkezik, címe: 2015-re tüntetnék el a szegénységet. A riportból – szintén Kirchknopf Ádám, a Külügyminisztérium munkatársa elmondása alapján - kiderül, hogy hazánkban ugyanakkor nem túl fejlett a tiltakozási kultúra, így a kormányra gyakorolt nyomás karitatív célok érdekében meglehetősen esélytelen vállalkozásnak tűnik. Tovább nehezíti a helyzetet az ország gazdasági helyzete, és az IMF-hitel körüli bonyodalom. (www.kitekinto.hu, szeptember 21.)

A témához kapcsolódva jelenik meg az **Amnesty International** az Infó Rádióban. *„A Millenniumi fejlesztési célokról New York-ban tartott ENSZ csúcstalálkozónak nem sikerül megvédeni a legszegényebbek jogait”* - állítja az Amnesty International képviselőjében Jenei Orsolya. (Infó Rádió, 2010.szeptember 23.)

A Népszabadságban szeptember 25-én jelent meg a segélyezésről és a fejlesztéspolitikáról szóló tematikus melléklet. A hét írásból mindössze egyben szerepel civil szervezet. *A kisebbségeknek kevesebb segély jut* című riport alapvetően Neil Clarke, **Minority Rights Group International** (MRG) európai irodájának igazgatójának véleményét mutatja be. E szerint *„a segélyprogramok során azok járnak a legrosszabbul, akik leginkább rászorulnak: a marginalizálódott etnikai, vallási és nyelvi kisebbségek, őslakos népek segítése nem kecsegtet azonnali sikerrel, így kevés nemzetközi szervezet célozza meg őket.”* (Népszabadság Magazin, szeptember 25.)

A Millenniumi fejlesztési célokhoz kapcsolódik a Lehet Más Politika sajtóközleménye, *Mi lesz a szegényekkel* címmel. Az új parlamenti párt a témával foglalkozó civil

szervezetek nevében is nyilatkozik, konkrét szervezet említése nélkül: „*A Lehet Más a Politika – a nemzetközi fejlesztéssel foglalkozó hazai civil szereplőkkel együtt – szükségesnek tart egy NEFE-kerettörvény mielőbbi megalkotását. Olyan törvényt látunk szükségesnek, mely a nemzetközi fejlesztési együttműködést szegénységcsökkentési prioritásokra alapozza a partnerországok és a célszektorok vonatkozásában.*”(www.mon.hu, Hajdú Online, Szabolcs Online, szeptember 25.)

A segélyezésen túlmutató fejlesztésről hallható hír, hogy „*az afganisztáni Baglán tartományban átadták a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet adományaiból épült újabb egészségügyi központot. A szervezet tájékoztatása szerint a rendelőintézet a környéken lakó tízezer ember ellátását segíti. (...) Az egészségügyi központot a Külügyminisztérium, valamint a görög kormány támogatásával építette fel a segélyszervezet. A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 2001 óta több mint kétmilliárd forint értékben indított humanitárius és fejlesztési programokat Afganisztánban.*”(Infó Rádió, Hírek, szeptember 28.)

A *Gyerekek millióit menti meg a nők oktatása* címmel megjelent hírben olvasható, hogy amerikai kutatók szerint 2009-ben 4,2 millióval kevesebb gyerek halt meg annak köszönhetően, hogy a fejlődő országokban élő nők képzetesebbek a korábbiaknál. Az idézett tanulmány a **Bill és Melinda Gates Alapítvány** támogatásával jelent meg a Lancet című brit orvosi folyóiratban. (**MTI/Magyar Nemzet**, 2010. szeptember 17., Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 2010.szeptember 28.)

Az **EU elnökség** témaköre és egy új, a civilek számára alakult szervezet jelenik meg a Civil Rádió híreiben. „*A 2011-es magyar EU- elnökség alatt zajló civil eseményeket szeretné összegyűjteni az EU2011 Civil Munkabizottság. A munkabizottság két éve alakult és feladatának tekinti az érdeklődő civil szervezetek felkészítését, amelynek fontos feltétele az információ-áramlás, egymás tájékoztatása. Ezért azt kérik, ha olyan programot tervez egy civil szervezet, mely kapcsolódik a magyar EU-elnökséghez, a <http://www.eucivil2011.hu> honlap "Kapcsolódási lehetőségek" menüjében jelentse be.*”(Civil Rádió, szeptember 28.)

2. alszakasz:

2010. október 16- november 15.

Ebben az időintervallumban 500 felett volt a megvizsgált híradások száma. A civil megjelenések száma bár kismértékben emelkedett, a hírekben előforduló arányuk azonban – a hírek jelentős mennyiségi növekedése következtében – csökkent. Összesen 27 civil szervezet jelent meg 43 megjelenésben.

Több, Erdélyben megjelenő kiadványban a kolozsvári székhelyű **Gondviselés Segélyszervezet** hirdetett gyűjtést a vörösiszap katasztrófa áldozatainak. Az írásból kiderül, hogy korábban, a tavaszi északkelet-magyarországi árvíz károsultjainak segélyezése céljából széles körű szervezetközi együttműködést hoztak létre Romániában, amelynek politikai szervezetek mellett tagja volt több civil szervezet is, így az **Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet**, a **Civitas Alapítvány** és a **Lókodi Ifjúsági Alapítvány**. (Gyergyói Hírlap, Vásárhelyi Hírlap, október 12.)

Élelmezési Világnap: 925 millió ember éhezik, vagy alultáplált a világon címmel jelent meg több portálon egy riport, amely szerint az éhezéssel leginkább érintett országokban nem elég segélyekkel támogatni a lakosságot, hanem az élelmezésbiztonság hosszútávú stabilitása érdekében összehangolt nemzetközi és kormányzati intézkedések szükségesek. Azonban ez már nem elég, össze kell fogni a kormányokkal, kutatóintézetekkel, pénzügyi intézményekkel, nyomásgyakorló szervekkel, ENSZ-szervezetekkel, **civilekkel**, ami kulcsfontosságú az élelmezésbiztonság megvalósítása érdekében. A megjelenés aktualitását az idei Élelmezési Világnap adta, amelynek témája, az "Együtt az éhezés ellen" egy új zöld forradalom szükségességét hirdeti. (Magyar Online, Hajdú Online, október 15.)

Egyik hetilapunk online változata Hazánk is küzdhetne a szegénység ellen címmel írt riportot a hazai szegénységi helyzetről és hazánk nemzetközi szerepéről. Az ENSZ Millenniumi fejlesztési programjához kapcsolódóan nyilatkozott Esther Somoire kenyai maszáj aktivista, aki szerint *„bár Magyarország kis tagállam, a 2011 első félévében esedékes uniós elnöksége alatt sokat tehet a szegény országokért.”*A szegénység visszaszorításával összefüggésben a **Magyar Vöröskereszt** Országos Igazgatósága az MTI érdeklődésére fontosnak nevezte a kormány azon szándékát, hogy egymillió új munkahelyet teremtsenek, és emeljék az oktatás színvonalát. *Fontos lenne, hogy mindenki hozzájuthasson az alanyi jogon járó minimumjövedelemhez - tették hozzá.* (168 óra online, október 17.)

A nyomtatott sajtóban jelentős különbséggel, 11 nappal később már egy interjú főszereplőjeként jelenik meg a maszáj aktivista. Terjedelmes interjút készített a Magyar Narancs a **Minority Rights Group (MRG)** meghívására Budapestre érkezett kenyai Esther Somoire maszáj emberi jogi aktivistával. A beszélgetés apropóját a **Védegylet, a DemNet Alapítvány** és az MRG által szervezett "Környezeti igazságosság és az emberi jogok érvényesülése a fejlesztésben" című rendezvény adta. Az emberi jogi aktivista a civilek által szervezett beszélgetésen kritikával illette az EU fejlesztési politikáját. Hiányolta az úgynevezett közösségi alapú és emberi jogi megközelítést

„Az EU a legnagyobb afrikai és kenyai donor. A pénz a kormányhoz, illetve nagy szervezetekhez érkezik, ami nem lenne baj, ha a támogatás végül elérné a közösségeket, például minket.” Egy oktatási projektben *„a pénz egy részét helyi tisztviselők úgymond szabálytalanul kezelték, kiderült, hogy az EU nem jól monitorozza, ellenőrzi az általa finanszírozott projekteket. Az EU nem foglalkozik kis helyi szervezetekkel, mert azoknak nincs elég kapacitásuk - ez alatt ők az autók, faxgépek számát értik. Látjuk a pályázatokat, de nem férünk hozzájuk. A kedvezményezettek és a pénz közé nagy szervezetek kerülnek, ezek azonban a feladatot gyakran kiszervezik.”*

Végül a magyar külügyi tisztviselőknek az alábbi üzenetet küldte az emberi jogi harcos, példát adva a globális gondolkodásra és felelősségre: *„Egy kis ország kevés pénze, - ha eléri az embereket - többet számít a sok pénznél, ami nem jut el hozzánk. Pár tízezer euróból csodákat lehet művelni. És itt az EU-elnökség: jó lenne,*

ha Magyarország napirenden tartaná a klímaváltozás, a víz kérdését, és szóba hozná az említett fejlesztéspolitikai kihívásokat.” (Magyar Narancs, október 28.)

A Szegénység világnapja címmel jelent meg riport a Duna TV honlapján. A hazai helyzet bemutatása során az írásból kiderül, hogy a **Város Mindenkié** csoport megszámolta: „legalább ötven olyan önkormányzati tulajdonban lévő épülettömb van a belső kerületekben, amely évek óta üresen áll.” Nem a hazai szegényekre gondol az afrikaiakat segítő **Ebony Egyesület**, amikor azt hirdeti, hogy Adj új életet megunt cipődnek és esélyt arra, hogy valakinek ne kelljen mezítláb járnia. „Az első adagot, ami össze fog gyűlni még karácsony előtt Kenyába szeretnénk kiküldeni – mondta Pákey Viktória sajtófőnök. A szervezők célja, hogy minél több afrikai kisgyerek jusson lábbelihez.” (www.DunaTv.hu, **október 17.**)

A Kossuth Rádió híre szerint mobiltelefonos segélyakciót indít a **Katolikus Egyház Karitás Szolgálat**a, és a Vajdasági Magyar Szövetség, a magyarországi iszapkárosultak javára. A hívók minden egyes sms-üzenettel gyarapítják a károsultak segélyalapját. (MR-1 Kossuth, Határok nélkül, október 19.)

Ismét a segélyezésről szól egy vidéki rádió híre: „Európai uniós adományt osztottak a napokban a **Katolikus Karitás Kaposvári Egyházmegyéjének** önkéntesei Marcaliban. A tartós élelmiszerral teli segélycsomagokat 16 településen több mint 400 rászoruló család, többgyermekesek, illetve kisnyugdíjasok és a létminimum alatt élők kapták.” (N-Joy Somogy, október 18.)

A Gyermely Zrt. EU Élelmiszersegély programban való részvételéről szól az egyik megyei napilap írása. A feltehetően a tésztagyártó cég által finanszírozott riport adata szerint az Európai Unió által finanszírozott EU Élelmiszersegély program az idén immár ötödik éve kerül megszervezésre, és a Gyermely Zrt. kezdettől fogva részt vesz a programban. A szerződött segélyszervezeteken keresztül az élelmiszersegély a magyarországi rászorulóknak között kerül szétosztásra. A jelenleg legnagyobb hazai élelmiszersegélyezési program főként kisnyugdíjasokat, létminimum közelében élőket, hátrányos helyzetűeket, gyermekeket, munkanélkülieket és hajléktalanokat támogat. Érintett segélyszervezetek: **Katolikus**

Karitás, Caritas Hungarica, Magyar Élelmiszerbank Egyesület, Gyermekétkeztetési Alapítvány, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet.
(Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 2010.október 20.)

Több napilapban is megjelent hír szerint a 680 ezer embert sújtó, Beninben kialakult áradások következtében körülbelül 800-an betegedtek meg kolerában. A világon az egyik legszegényebb országba indult **segélyezésben** résztvevő Helen Hawkins, a **Care** segélyszervezet munkatársa a BBC-nek vasárnap nyilatkozva elmondta, hogy az emberek az elárasztott vidékeken a házaik tetején élnek, mert nem akarják elhagyni otthonukat. (Népszava, Bihari Napló, Szatmári Friss Újság, október 26.)

Két civil szervezet is szerepel a **Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület** által kiadott, több portálon is megjelent hírben, amely szerint veszélyben a nagoya-i megállapodás és a fajok sokszínűsége. Vezető közgazdászok számításai szerint, ha nem lépünk a biodiverzitás védelme érdekében, az a globális GDP 7%-ába kerülhet 2050-ig, plusz az erőforrások feletti konfliktusokból, a menekültekből és a politikai instabilitásból származó költségeket, amelyek akkor léphetnek majd fel, amikor az ökoszisztémák az összeomlás szélére érnek.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) szerint nagy a kockázata annak, hogy a – már csak pár napig tartó - nagoya-i COP-10 biodiverzitás konferencián részt vevő országok nem jutnak megegyezésre a legfontosabb kérdésekben.

„Ha nem térnek rá az anyagiakra, akkor kockáztatják a teljes Nagoya-i csomagot, ami most alapvető ahhoz, hogy megmentjük a Földet a pusztulástól” mondta Konstantin Kreisner, a **BirdLife** szakértője, aki Nagoyában követi a pénzügyi vitát. (www.hirextra.hu, www.harmonet.hu, www.greenfo.hu, október 26., www.hirado.hu, október 28.)

Hagyják abba az uniós tagállamok a romák hazatoloncolását! címmel jelent meg egy beszámoló több médiumban. A **Human Rights Watch (HRW)** emberi jogi szervezet felszólította az Európai Unió tagországait, hogy hagyják abba a koszovói romák és más kisebbségek hazatoloncolását, mert hátrányos megkülönböztetés éri őket a főleg albánok lakta, volt szerb tartományban, és emberi jogaik is sérülnek.

(www.nepszava.hu, www.mtv.hu, www.168ora.hu, www.zipp.hu, www.erdely.ma, www.vajdasagma.info.hu, október 28.)

A Gazdasági Rádió Business Class – a 3. világ üzleti lehetőségei címmel rendszeresen jelentkezik a Gazdasági Rádió és a **Afrikai-Magyar Egyesület** közös műsora. November 3-án a segélyezések kockázatairól és az Etiópiában tapasztalható éhezéstről szólt a műsor. (Gazdasági Rádió, november 3.)

A segélyezés a fő témája két nemzeti Vöröskereszt szervezet nemzetközi együttműködésének: **Spanyol Vöröskereszt** katasztrófavédelmi felszereléseket tartalmazó segélyszállítmányt küldött a **Magyar Vöröskereszt** részére. A felszereléseket a vörösiszap sújtotta devecseri térségbe szállítják. (www.vehir.hu (Veszprém), www.mon.hu, www.von.hu (Veszprém), november 3.)

A világ minden tájáról gyűlnék az adományok címmel ír két vidéki napilap a vörösiszap károsultjainak megsegítésére indult segélyezésről. „Németországból, Japánból, Angliából - a világ szinte minden tájáról érkeznek az adományok az iszapkárosultak javára. Pénteken a **Vöröskereszt** újabb hatmillió adományt szállít a városba. A számtalan felajánlást a humanitárius szervezetek kezelik. (Dunaújvárosi Napló, Napló, november 12.)

Az egyik magyar segélyszervezet segélyezésen túlmutató szociális tevékenységéről szól a Krízisambulanciákon integrálnák a családokat című írás. Krízishelyzetbe került családokat segít a „Nem vagy egyedül” elnevezésű dán–magyar modellprogram, amelynek eredményeit egy szakmai konferencián ismertette Lehel László, a **Magyar Ökumenikus Segélyszervezet** elnök-igazgatója: *„a szociális munkának akkor van igazán értelme, ha viszonzásra talál – vagyis ha az érintettek is tesznek helyzetük javításáért. Mint elhangzott, a 2007 novemberében Magyarországon megkezdődött program egyebek közt a krízishelyzetbe került családok személyre szabott, azonnali, rugalmas segítségét biztosítja.”* (www.mno.hu, november 4.)

A Kolera után hurrikán Haitin címmel számtalan médiumban megjelent hír szerint a januári földrengés után kialakított táborokban tovább pusztít a kolera. Eddig több mint 440-en veszítették már életüket a járványban. A betegség egy nemzetközi

segélycsoport, a **Save The Children** szerint már 25 ezer kismamát, illetve újszülöttjeiket fenyegeti a főváros, Port-au-Prince közelében. (www.szon.hu (Szabolcs), www.boon.hu, www.rtlklub.hu; www.mon.hu, www.haon.hu, november 4, Észak-Magyarország, Hajdú-Bihari Napló, Kelet-Magyarország, november 05.)

Egy későbbi híradásban (Riasztó méreteket ölt a kolerajárvány Haitin) **Az Orvosok Határok Nélkül** segélyszervezet munkatársa, Sigrid Harich egy osztrák lapnak nyilatkozva elmondta: rendkívüli nehézségekkel kell szembenézniük, mert nincsenek meg az alapvető feltételek a gyógyításhoz. *„A kórházakban szinte ismeretlen a higiénia fogalma - mondta. Hozzátette, tehetetlenül nézik, amint fiatalok halnak meg olyan betegségben, amelyben a 3. évezredben nem lenne szabad meghalni. Port-au-Prince-ben káosz uralkodik”* - állítja. (Népszava, november 10.)

A tűzoltáskor szükséges segélyezés mellett megjelenik a hosszútávra szóló fejlesztés is a magyar baptistáknál. Magyar segítség Észak-Haitinak címmel jelent meg egy beszámoló az egyik napilapban. *Ebből megtudhatjuk, hogy élelmiszersegélyt vittek a Baptista Szeretetszolgálat Haitin dolgozó munkatársai az áradások sújtotta Montrouis-ba. A térségből szabadult el korábban a kolera, félő, hogy a megduzzadt folyók tovább terjesztik a súlyos betegséget, amely már a fővárosban, Port-au-Prince-ben is szedi áldozatait. A Baptista Szeretetszolgálat munkatársai a januári földrengés óta folyamatosan, egymást váltva dolgoznak a világ egyik legszegényebb országában. Port-auPrince-ben - ahol jelenleg is a népesség fele, körülbelül másfél millió ember él sátrakban - **egy kétszáz férőhelyes, a földrengéseknek ellenálló oktatási központot építenek. Ennek része egy háromszintes árvaház, egy általános iskola, egy szakmunkásképző, illetve egy sportpálya és templom is.** A főváros közelében lévő Gressier-ben egy, a földrengésben súlyosan megrongálódott **árvaházat építettek újra, mellé pedig egy kétszáz gyermeket oktató, könnyűszerkezetű iskolát húztak fel.** A magyarok hetente egy alkalommal meglátogatják őket, hogy pótolják a legszükségesebbeket, élelmet, ruhát, tankönyveket. Decol Ágnes elmondása szerint az iskolában magas szintű az oktatás, akár hét diák is egyetemre mehetne Dominikába, ha sikerülne összegyűjteni a tandíjat és egyéb költségeket fedező havi körülbelül 240 dollárt. A januári földrengés miatt földönfutóvá vált családoknak mostanáig négy 25*

négyszetméteres, Haitin tágasnak számító házat építettek, és a közeljövőben további 16 hasonlót terveznek a baptisták. (Magyar Nemzet, november 11.)

Az aktuális természeti katasztrófa, a Tomas hurrikán okozta árvizek kapcsán egy másnapi beszámolóban ismét csak a segélyszállítmány révén szerepel a **Baptista Szeretetszolgálat**. (Magyar Hírlap, november 12.)

A Gazdasági Rádió Heti Mérleg című műsora 21 percben mutatta be Magyarország részvételét a nemzetközi fejlesztésekben. *A stúdió vendége Tomaj Dénes a Külügyminisztérium nemzetközi fejlesztési együttműködési főosztályának vezetője volt. A főbb kérdések: A nemzetközi együttműködés. Miért kell hazánknak a nemzetközi fejlesztésekben részt vennie? Mi ebből a hasznunk?* (Gazdasági Rádió, november 7.) (Megjegyzés: Fenti szövegnél többet nem tartalmaz a sajtófigyelés. LA)

Az **EU-s elnökséghez** kapcsolódik a hír: Győri Enikő külügyminisztériumi államtitkár az uniós elnökség prioritásairól nyilatkozva kiemelte, hogy a civilekkel is egyeztetnek. (Világgazdaság, október 19.)

A **Greenpeace** bemutatta állásfoglalását (A környezetvédők kérései a jövő évi magyar EU- elnökség kapcsán), amelyben sorra vették a Magyarország 2011-es uniós elnökségével kapcsolatos környezetvédelmi teendőket. A követelések elsősorban a klímavédelem, az energiapolitika, a génmódosított szervezetek, a halászat és a cianidos bányászat témakörét érintik. Vetier Márta, a Greenpeace EU-szakértője közölte: a soros elnökséget betöltő ország befolyásolni tudja az unió napirendjén szereplő döntéseket, és felelőssége van abban, hogy milyen témákban, mennyire mozdul az EU a fenntarthatóság felé. A javaslatcsomagot a Greenpeace elküldte a kormány illetékes szakpolitikusainak, és egyúttal találkozót kértek a minisztériumtól. (www.zipp.hu, november 10.; Metropol, november 11.)

5. Civil szervezetek elemzése

Érdekes képet mutat a civil hírek megoszlása a vizsgált témák szerint.

A legkevésbé a **víz** témában fordulnak elő civilek (hat alkalom). 2009. ősszel szerepelnek civil szervezetek: egyszer környezetvédelem-vízgazdálkodás témában a Levegő Munkacsoport, ezen kívül a vízhez való egyenlőtlen hozzáférés Gázai gyakorlatát kifogásolja az Amnesty International (négy említés). Afrikai vagy egyéb nemzetközi fejlesztésekkel összefüggésben nem találkozunk civilekkel vízgazdálkodás vagy vízprivatizáció témában.

A magyar **EU elnökségről** szóló hírek között hét esetben fordulnak elő civilek. A konkrétan megnevezett szervezetek közül egyik az **AIESEC**, amely egy nemzetközi, fiatalok által vezetett non-profit szervezet (2009. ősz), a másik a nemzetközi **Greenpeace**, amely Magyarország EU-s elnökségét felhasználva egy kívánságlistát hozott nyilvánosságra (2010. ősz). Ezen kívül általánosságban megfogalmazott együttműködési óhajok jelennek meg a médiában az állam részéről, a megfoghatatlan „civilek” szóhasználattal – igaz, ez sem sokszor. Egyik példa, amikor Győri Enikő külügyminisztériumi államtitkár az uniós elnökség prioritásairól nyilatkozva kiemelte, hogy a civilekkel is egyeztetnek. (Világgazdaság, 2010. október 19.) A magyar elnökség mint együttműködési alkalom ki nem használásában (vagy kommunikálásában) azonban a civil szervezeteknek is van felelőssége: egyetlen hír, nyilatkozat, nyílt levél stb. sem jelzett egy alulról jövő együttműködési szándékot ezen a téren, az egyetlen és utolsó civil kezdeményezés ebben a témában 2008. őszén történt (jelent meg).

A civilek **segély** címszó alatti megjelenéséből 76 alkalommal szerepelnek civilek. Egy részükben hazánkba irányuló segélyezésről van szó (vörösiszap katasztrófa során Kárpát-medencei magyarok gyűjtenek, Élelmiszerbank Egyesület EU-s adományt oszt stb). A civilek leggyakoribb média megjelenése a nemzetközi segélyezés területén tapasztalható (62 alkalom). Időrendben haladva a hírek egyik vonulatában egy természeti katasztrófa helyzet bemutatásakor nyilatkozik egy-egy nemzetközi civil szervezet képviselője a pillanatnyi helyzetről. Itt egyértelműen a szenzáció, a halottak száma, az ínség okozta szükség, a segélyszervezetek rossz munkakörülményei hangsúlyosak. A hírek másik vonulatában beszámolnak a katasztrófa helyszínére érkezett segélyszervezetek munkájáról, az általuk kiosztott segélyek tartalmáról, célcsoportjáról, helyszínéről. A hírek harmadik vonulatában

megjelenik a segélyszervezetek hazaérkezése, fogadása, a helyszínen töltött néhány hét összegzése. Ebben a kategóriában leggyakrabban megjelenő magyar civil szervezetek a Magyar Ökumenikus Segélyszolgálat (Afganisztán), a Baptista Szeretetszolgálat (Indonézia, Haiti), a Magyar Vöröskereszt (Indonézia, Ukrajna).

Nemzetközi fejlesztés címszó alatt elsősorban a nemzetközi cégek K+F tevékenysége vagy hazai vállalatok európai uniós pályázati forrásból finanszírozott fejlesztései szerepelnek a hírek között. A nemzetközi fejlesztések területén – a vizsgált projekt erre tervezett fókuszára ellenére - viszonylag kevés civil megjelenés fordult elő (20 db), azok is időben kiegyenlítve. Az általában is alacsony megjelenést produkáló 2009. tavaszon kívül (0 megjelenés) 4-6 közötti szórás volt jellemző a másik négy időszakra. Még alacsonyabbnak látjuk a megjelenések számát, amikor kiderül, hogy nem egy esetben egy szervezetről, eseményről szóló hír négy-öt megjelenéséről van mindössze szó.

A magyar segélyszervezetek külföldi, harmadik világbeli fejlesztései közül az alábbiakról olvashattunk. Az Európai Fejlesztési Napok (European Development Days) kapcsán a **Baptista Szeretetszolgálat** nemzetközi projektjeit (észak-koreai, vietnámi, afganisztáni afrikai, kolumbiai fejlesztéseket) említik meg négyszer (2008. ősz). A **Magyar Ökumenikus Segélyszervezet** az általa épített, eddig legnagyobb afganisztáni magyar létesítmény, egy önkormányzati központot átadás révén szerepelt ötször. (2009. ősz).

Egy évvel később, szintén a **Magyar Ökumenikus Segélyszervezet** adott át egy újabb egészségügyi központot. Annak ellenére, hogy az egészségügyi központot - a görög kormány mellett - a Külügyminisztérium támogatásával építették fel, mindössze egy médium, a szegmentált és szűk célcsoportot (fővárosi agglomerációban élő diplomások) célzó InfoRádió számolt be az eseményről. (2010. ősz1.)

A Haitiről szóló számtalan szenzációhajhász, a halálos áldozatok számáról és a nyugati világ által küldött segélyek mennyiségéről szóló rövid hírek mellett mindössze két médiumban jelenik meg a tűzoltáskor szükséges segélyezés mellett a hosszútávra szóló fejlesztés. A Népszabadság tematikus melléklete (2010. ősz1.) és a Magyar Nemzet (2010. ősz2.) számol be a Baptista Szeretetszolgálat munkájáról, akiknek munkatársai a januári földrengés óta egy kétszáz férőhelyes, a

földrengéseknek ellenálló oktatási központot építenek, valamint egy, a földrengésben súlyosan megrongálódott árvaházat építettek újra, mellé pedig egy kétszáz gyermeket oktató, könnyűszerkezetű iskolát húztak fel.

A szeretetszolgálatok bemutatása mellett a Minority Rights Group által generált írások alkotnak egy hírtípust, amelyek azonban nem a fejlesztésekre fókuszálnak. A három harmadik világbéli szervezetet bemutató írás címe - „*Sokak élete kerül veszélybe a segélyek rossz elosztása miatt*” – és tartalma is a segélyekről szól. (2010. ősz1.). Az ehhez a hullámhoz tartozó írásokban a Külügyminisztérium képviselője sorolja fel azokat az okokat, amiért Magyarország nem képes és nem akar komoly szerepet vállalni afrikai fejlesztésekben. (www.nepszava.hu, szeptember 16.). www.kitekinto.hu, szeptember 21.) Bár mindezt periférikus médiumokban teszi.

A Népszabadságban szeptember 25-én jelent meg egy segélyezésről és a fejlesztéspolitikáról szóló tematikus melléklet. A hét írásból mindössze kettőben szerepel civil szervezet (egyiket lásd. fent, Baptistákról). A *kisebbségeknek kevesebb segély jut* című riport alapvetően Neil Clarke, **Minority Rights Group International** (MRG) európai irodájának igazgatójának véleményét mutatja be („*a segélyprogramok során azok járnak a legrosszabbul, akik leginkább rászorulnak*”), és nem tesz markáns, az olvasónak érthető különbséget a segélyezés és a fejlesztés között (2010. ősz1.).

Egy szintén a **Minority Rights Group (MRG)** által generált írás már világossá teszi a közösségi alapú fejlesztés fontosságát, azonban a hosszú interjú csak egy hetilapban jelenik meg. (Magyar Narancs, 2010. ősz2.)

Üdítő kivételt jelent a tiszta fogalmazással, a fejlesztés szükségességének markáns üzenetével a Lehet Más Politika Millenniumi fejlesztési célokhoz kapcsolódó sajtóközleménye. Civil szemüvegen keresztül az a hiányérzetünk, hogy – bár az új parlamenti párt hivatkozik a témával foglalkozó civil szervezetekre – nem jelenik meg konkrét civil szervezet a hír mentén a médiában. Ezen kívül kérdéses a sajtóközlemény marketingértéke, ui. csak három, alacsony látogatottságú on-line portál közölte a közleményt. (2010. ősz1.)

Összefoglalás

Összességében a civil szervezetek megjelenési aránya alacsony a hírek mennyiségéhez és a hírekben megjelenő állami, önkormányzati, vállalati szereplők számához viszonyítva is. A civilek megjelenése pozitív: az esetek többségében proaktív, kezdeményező szerepben tűnnek fel, mint projektgazdák, mint egy-egy program megvalósítói.

Szembetűnő, hogy - a nemzetközi segélyszervezetekkel szemben - magyar vonatkozásban a megjelenések többségében egyházi alapítású vagy kötődésű segélyszervezetek szerepelnek. Ebben szerepet játszhat, hogy az adománygyűjtés-osztás területén működő civilszervezetek körében eleve felülreprezentáltak Magyarországon.

A különböző médiumokat vizsgálva az on-line média túlsúlya egyre jobban látható általában véve is, és civil szemüvegen át is: civilek ritkábban jelennek meg a nyomtatott sajtóban, elektronikus médiában, és gyakrabban valamelyik on-line újság, tartalomszolgáltató oldalán.

Nem találtunk összefüggést a médiumok civilek iránti érzékenysége tekintetében. Jelentős a szórás: egyetlen médium, hírforrás sem emelkedik ki a civil hírek alapján. A hírek kiválasztásában ez a szempont nem játszik szerepet a jelek szerint.

5. A vidéki média aktivitása témáinkban

A vidéki sajtó egyik specifikuma az on-line médiában is megmaradt: egy helyi, kisebb létszámú közönségnek szól, ezért a máshol élőknek unalmas, érdektelen hírekre is vevő a helyi sajtó. Erre példa az egyik vasi hír is (A celldömölki Boldog család 17 ezer km-t megtéve teljesítette a Budapest-Bamako ralit Afrikában, Vas Népe, 2009.03.20.), vagy jellemzően többször, bővebben tudósított a devecseri vörösiszap katasztrófáról a helyi, megyei sajtó (A Spanyol Vöröskereszt katasztrófavédelmi felszereléseket tartalmazó segélyszállítmányt küldött a Magyar Vöröskereszt részére,

Veszprémbe. A felszereléseket a vörösiszap sújtotta devecseri térségbe szállítják. (www.vehir.hu (Veszprém), www.mon.hu, www.von.hu (Veszprém), november 3.)

Azonban az on-line média terjedésével megfigyelhető egy olyan jelenség is, hogy a vidéki média módszerei, színvonala egyre jobban konvergál az országos sajtóhoz, illetve halványulnak a különbségek egy országos és egy helyi portál között. A helyhiány megszűnése, a nyomdaköltségek eltűnése következtében olyan nemzetközi vagy országos híreket is átvesznek a helyi, megyei portálok, amelyek korábban nem értek volna be egy-egy megyei lapba.

Jellegzetes tendencia, hogy különböző médiumcsoportok egymástól vesznek át híreket. Itt elsősorban nem a hír tartalma, jellege a döntő, hanem a médiumok mögött lévő közös tulajdonosi vagy dolgozói kör.

Mindkét megállapításra példa a Lehet Más a Politika periférikus nemzetközi, globális felelősséget feszegető témáról szóló sajtónyilatkozata, amely nem is egy, hanem három - abból kettő vidéki – online portálon jelent meg (Magyar Online, Szabolcs Online, Hajdú Online).

Ami nem vidékspecifikus, de itt is megfigyelhető, hogy a print termékek híreit veszik át a saját on-line portálok, sőt, az időbeli rugalmasságuk következtében általában fordítva: először az on-line portálok közölnek egy hírt, majd jelenik meg másnap a nyomtatott sajtótermékben is. Példa erre egy Haitiről szóló beszámoló is: (www.szon.hu (Szabolcs), www.boon.hu, www.rtlklub.hu; www.mon.hu, www.haon.hu, november 4, Észak-Magyarország, Hajdú-Bihari Napló, Kelet-Magyarország, november 05.). Jól látható, hogy ez régió sajtótermékiről van szó.

Témák és időszakok szerinti elemzés

2008:

A magyar EU-elnökség témában egy pécsi és egy szombathelyi megjelenést találtunk. Pécs úgy vált érdekessé, hogy a téma kapcsolódott a „kulturális főváros” státuszhoz, Szombathelyen pedig az adott helyi érdekességet a témának, hogy szombathelyi diákok is résztvettek az EU-elnökség logo pályázatán.

A víz témában a pécsi vízmű privatizációja értelemszerűen a pécsi sajtóban szerepelt. A vidéki média egyébként nem érdeklődött a víz téma iránt.

A fejlesztés témában 16 megjelenésből összesen egy volt vidéki: egy szegedi hírportál átvett egy MTI hírt az Ökumenikus Segélyszervezet tevékenységéről.

2009:

A magyar EU-elnökség téma azért került a Délmagyarország hasábjaira, mert egy helyi országgyűlési képviselő interpellációjában hivatkozott rá. Az Új Dunántúli Napló pedig egy hosszabb cikkben számolt be egy brüsszeli innovációs konferenciáról, ahol a magyar állami képviselő utalt az elnökségre. A beszámoló viszont azért jelenhetett meg a pécsi lapban, mert a magyar delegációban ott volt a Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség is.

A víz témában a kecskeméti Petőfi népe etiópai kútfúrásról hoz cikket, azonban ez egy helyi cég PR-cikke. Az isztambuli Víz Világfórumról féloldalas cikkben számolnak be az Axel Springer cég megyei lapjai (a 9 közül 8), a cikket saját ügynökségük, az Europress szállította. Az Új Dunántúli Naplóban a 2009-es megfigyelési időszakunkban is volt egy cikk a pécsi vízmű privatizációról. A Pannon Lapok öt lapjából négy lehozta a Négy ország a folyókért című rövid MTI anyagot egy visegrádi négyek találkozóáról.

A fejlesztés témában 2009-ben csak egy vidéki cikket találtunk, a Kisalföld írásának címe magáért beszél: „Dánia segít a megyének”.

2010:

A magyar EU-elnökség téma, mint már írtuk, 2010-ben „robbant”, a megjelenések száma több, mint meghússzorozódott. A vidék médiumok aktivitása ezen belül még erőteljesebben fokozódott: mint láttuk, 2009-ben a két hónapban mindössze két vidéki cikket találtunk a témában, 2010-ben ugyanannyi idő alatt nem kevesebb, mint 98-at, azaz közel ötvenszeres a növekedés.

Mi jellemzi ezt a hatalmas mennyiségű EU-elnökségi anyagot?

a., A vidéki sajtó (témáinkban mutatott) addigi gyakorlatához képest ugrásszerűen megnőtt az MTI-ből átvett anyagok száma, megnőtt a cégcsoportokon belüli azonos cikkek száma.

b., Úgy tűnik, mintha az EU-elnökség megemléítése elég lenne ahhoz, hogy a vidéki médiumok olyan témáknak is helyet adjanak, melyeket egyébként meghagynak az országos médiának. A Komárom-Esztergom megyei Hírlap esetében ez annyira feltűnő, hogy az olvasó gyanakszik: talán ideiglenes munkaerőhiány volt a szerkesztőségben, azért annyi a konzerv anyag.

c., A fokozott országos aktivitás kapcsán adódtak olyan alkalmak, ahol az EU-elnökség ügye helyi témaként jelentkezett. Pl. Hörcsik Richárd zempléni országgyűlési képviselő két alkalommal is megjelent a helyi lapokban, ebben a témában. Az is helyi vonatkozás, ha a Vas Népe az elnökség témái közül a szomszédos Horvátország csatlakozását emeli ki, ha az Új Dunántúli Napló arról cikkezik, hogy Pécs is színhelye lehet elnökségi rendezvényeknek, vagy ha a Kisalföld szerint „Az elnökségből Sopron is profitálhatna”.

d., A magyar elnökség kiemelt témái megjelennek a vidéki médiában, de inkább esetlegesen, felbukkanásszerűen. A már említett horvát csatlakozás mellett szó van a roma kérdésről, a vízügyi és a Duna-régió témáról, az energia és ezen belül az atomenergia hangsúlyos szerepéről.

e., Kevés közleményben jelenik meg az elnökség emberi feladatként. Néhány esetben írnak a szóvivők felkészüléséről, de az elnökségi csapat más tagjai nem bukkannak fel.

A víz témában is megszorodtak a megjelenések, 14-ről 20-ra. Ha a lapcsoportokban azonosan megjelenő cikkeket csak egynek vesszük, akkor 2009-ben négy, 2010-ben 7 anyagot számlálunk. Két anyagban az EU-elnökség kapcsán

jelentkezett a víz téma, egy harmadikban pedig a vörösiszap tragédiáról írák azt, hogy „Az EU attól tart, hogy a szennyezés átlépheti a hatért”. A Kelet-Magyarország beszámol egy nyíregyházi sajtókonferenciáról, ahol egy soknemzetiségű projektről tájékoztattak, klímaváltozás, vízellátás témában. (Előző este az InfoRádió is tudósított róla.) A delmagyar.hu beszámol egy kiskunfélegyházi konferenciáról, ahol a Tisza vízgyűjtő területének védelmét tárgyalták. Furcsa, hogy a jelek szerint az anyagot a budapesti Hír TV-től vette át.

A fejlesztés témában 2010-ben sem volt több cikk a vidéki sajtóban: összesen egy közleményt találtunk, mely két rokon lapban jelent meg (Délmagyarország, Délvilág), Szerbia EU „előcsatlakozási” fázisában magyar-szerb fejlesztési projektek indultak, EU támogatással.

Összefoglalva az a benyomásunk, hogy a hazai vidéki média gyenge pontja (az általunk kutatott témákban) a fejlesztés. Azért itt lenne érdemes tenni valamit, mert az elemzés kimutatja, hogy vannak helyi vonatkozások, amelyeket publikálhatnának. Nagyon valószínű, hogy a vidéki médiamunkások nincsenek igazán tisztában a fejlesztés és a segélyezés különbségével sem. Segély témában inkább működik a vidéki média, és ha időnként a szenzációkra is koncentrálnak, az itt megbocsátható. Nem a szenzációkat kellene kerülni (ez hiábavaló követelés lenne), hanem a bemutatást elmélyíteni. Ugyanakkor az is látható a teljes sajtófigyelési anyagból, hogy a nagy nemzetközi segély-események inkább az országos médiumokban jelennek meg.

Az EU-elnökség témát „nem kell féltetni”, láthatóan beindult, hatalmas „huzata” van. Feltehetőleg (mivel már benne vagyunk) magára a médiamunkára már nemigen lehet hatással lenni. Esetleg arra lehetne a médiamunkásokat felkészíteni, hogy június 30. után hogyan foglaljanak össze, hogyan értékeljenek.

A víz témában megtalálhatók mind az elmélyült, korszerű szemléletű anyagok, mind a felületesebb politikai vagy bulvár témák. Sajnálatos, hogy a nagy akciók (Víz világnapja) médiabemutatása egyenetlen. Ugyanakkor maga a víz téma mindig fog

produkálni helyi vonatkozásokat, és szakemberekben, környezetvédőkben sincs hiány.

Módszertani háttér

A médiafigyelést az Observer Kft. végezte, az ún. Biankó Plussz keresőprogrammal. A megbízó DemNet Alapítvány által előre megadott szempontok szerint kiválogatott cikkeket listás formátumban kaptuk meg, a címekre kattintva az anyagok pdf, world ill. tif formátumban olvashatóak.

A három megfigyelt téma: nemzetközi fejlesztés, (magyar) EU elnökség, víz. Mivel a fejlesztés téma gyakran keveredik a humanitárius segéllyel, a segély témájú közleményeket leválasztottuk és őket külön kommentáltuk. Így három plusz egy témáról szólunk.

A témákhoz kapcsolódó keresőszavak a következők voltak:

Nemzetközi fejlesztés, Fejlesztési projekt, Fejlesztési együttműködés, NEFE, Segélyhatékonyság, Szegénységcsökkentés, Multilaterális támogatás, Bilaterális támogatások, Nemzetközi fejlesztési stratégia, Etiópia, Vietnám, NGDO, Fejlesztési Civil Szövetség, Milleniumi Fejlesztési Célok, MDGs, ODA Klub, HAND Szövetség, DemNet, Tudj, hogy tehess projekt, Segélyezés, Magyar elnökség, 2011 elnökség, Magyar-spanyol-belga elnökségi trojka, Elnökségi prioritások, Felkészülés az elnökségre, Vízhez való hozzájutás joga, Vízprivatizáció, Vízhatalmak, Vízgazdálkodás és klímaváltozás, Új víz paradigma, Vízmű privatizáció, Vízszolgáltatás privatizáció, Európai Fejlesztési Napok, Magyarország kiemelt partnerei, Projekt alapú partnerek, Szub-szaharai afrika országai, Legszegényebb országok, PRT, Tartományi újjáépítési csoport, Európai Fejlesztés Napok.

A sajtófigyelés a jelentős országos médiumok mellett kiterjedt a vidéki és a határon túli, kárpát-medencei magyar sajtótermékekre is. Az Observer automatikus keresőprogramja 386 nyomtatott sajtóterméket, 207 online portált, 15 televíziós csatorna közel 40 műsorát és 11 rádiócsatorna híreit és műsorait vizsgálta meg a megadott szavak alapján, az alábbi időszakokban:

2008. november 15 – december 15.

2009. március 20 – április 20.

2009. október 6 – november 5.

2010. szeptember 16 - október 15.

2010. október 16 - november 15.

Feladatunk három témakör médiamegjelenéseinek kvalitatív elemzése volt, az Observer Kft. által szállított médiamonitring adatai alapján. A projekt jellegére tekintettel mindhárom témakör elemzésekor különös figyelmet fordítottunk a civil társadalom és szervezetei megjelenésére. Tartalomelemzésünk elsősorban kvalitatív jellegű, azonban munkánk során kiindulásként elvégeztük a médiamegfigyelésből kapott anyagok bizonyos content analysis jellegű kvantitatív elemzésését is: ezek az adatok kiegészítésül, az értelmezések megkönnyítéséhez kellnek. Fontos megjegyeznünk, hogy az egyes témákban megadott számértékeket (hogy hány közleményben fordult elő a téma) nem szabad egyszerűen összeadni, mert egy közleményben több téma is előfordulhatott, például: „magyar EU- elnökség” + „víz”.